

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2010 - 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Alexandra Opatrná

Soutěžní vztah

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Ing. Martin Kohout

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010 – 2013

BACHELOR THESIS

Alexandra Opatrná

The competitive relationship

Prague 2014

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Ing. Martin Kohout

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

Alexandra Opatrná

Poděkování

Ráda bych poděkovala za vedení bakalářské práce a odbornou pomoc při jejím zpracování panu JUDr. Ing. Martinu Kohoutovi.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou soutěžního vztahu. Dobře fungující trh, na kterém se odehrává hospodářská soutěž, zabezpečuje jak rozvoj obchodu, tak i ekonomiky státu. Rozvíjí se i pozitivní podmínky pro soutěžitele a přínos pro spotřebitele. Narušením pravidel hospodářské soutěže může dojít k vyloučení, narušení nebo omezení soutěže. Soutěž musí být zachována, a proto se delikty narušující soutěž postihují aplikací práva na ochranu hospodářské soutěže. Cílem práce je vymezení soutěžního vztahu.

Klíčové pojmy

Soutěžní vztah, hospodářská soutěž, nekalá soutěž, trh, obchodní zákoník.

Annotation

This bachelor thesis deals with the issue of competitiveness in the market and its relationship. A well-functioning market where economic competition takes place ensures development of business, as well as the development of state economy. This in turn should develop positive conditions for competitors as well as provide benefits for consumers. Breaching the rules of economic competition may result in disruption in the market by excluding or restricting potential competition. Competition must be preserved and therefore the right to the protection of competition penalizes offences that distort the competition. Purpose of this thesis is to define the competitive relationships.

Key words

Competitive relationship, economic competition, unfair competition, market, Commercial Code.

OBSAH

OBSAH	7
ÚVOD	8
1 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ	10
1.1 Vývoj soutěžního práva	14
1.2 Evropské soutěžní právo.....	15
1.2.1 Hospodářská soutěž a vnitřní trh	16
1.2.2 Soutěžní pravidla EU	17
1.2.3 Vnitřní trh a Lisabonská smlouva	19
2 SOUTĚŽNÍ VZTAH	20
2.1 Soutěžní vztah a konkurenční vztah.....	23
2.2 Účast na soutěži	24
2.3 Subjekty soutěžního vztahu	25
2.4 Soutěžitelé	26
2.5 Spotřebitelé	28
3 SOUTĚŽNÍ VZTAH A NEKALÁ SOUTĚŽ	31
3.1 Generální klauzule	32
3.2 Nedovolené omezování soutěžního vztahu	34
3.2.1 Dohody narušující soutěž.....	34
3.2.2 Horizontální dohody	36
3.2.3 Vertikální dohody.....	37
3.2.4 Zneužití dominantního postavení	38
4 SOUTĚŽNÍ VZTAH A JUDIKATURA VE VĚCECH NEKALÉ SOUTĚŽE	42
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM GRAFŮ	53
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Soutěživost je jednou z vlastností každého člověka, posléze i celých společností. Lidská společnost mezi sebou soutěží především prostředky, které vedou k uspokojování potřeb. Tento fakt je dán lidskou přirozeností, kdy v minulosti na osobním nebo společenském vítězství záviselo přežití.

S rozvojem společnosti souvisí i rozvoj soutěživosti, která zasahuje do všech oborů lidské činnosti. Soutěží, která podstatně ovlivňuje tržní prostředí, čímž výrazně ovlivňuje kvalitu nejen lidského života, ale i dynamiku rozvoje celé společnosti, je hospodářská soutěž. V prostředí hospodářské soutěže vznikají nejen závazkové právní vztahy, ale i soutěžně právní vztahy.

Vzhledem k aktuálnosti existence a rozvoje tržního prostředí a ekonomicko-právních aktivit s ním spojených, zvolila jsem předmětem mé bakalářské práce soutěžně právní vztah, jako jeden z procesů hospodářské soutěže.

Teoretická část této práce zkoumá danou problematiku ze stránky obecnější. Rozebírá a v návaznosti na to i analyzuje poznatky a teorie získané z odborných publikací ve spojení s vlastními názory. Práce se zabývá jak obecnou charakteristikou soutěžního vztahu, tak i jeho konkrétními prvky.

V teoreticko-empirické části práce je na základě získaných poznatků, osvojených v teoretické části práce vysvětlen pojem soutěžní vztah. Záměrem praktické části bylo vysvětlení soutěžního vztahu na příkladech případů z praxe.

Cílem mé práce je rozbor pojmu soutěžní vztah a analýza judikatury českých soudů týkající se soutěžního vztahu v oblasti nekalé soutěže se zaměřením na výklad pojmu soutěžní vztah.

Obsahem první části závěrečné kvalifikační práce je přiblížení pojmu hospodářská soutěž, protože soutěžní vztah je její nedílnou součástí. Hospodářská soutěž, která tvoří část soutěžního práva, však nevznikla z ničeho nic. Vyvíjela se postupem času, a proto je další kapitola věnována i vývoji soutěžního práva. Od doby, kdy je Česká republika součástí Evropské unie, je nutné, aby soutěžní právo platné na českém území, bylo v souladu s evropským soutěžním právem. Proto je v této kapitole zmíněno i evropské soutěžní právo, soutěžní pravidla Evropské unie nebo například Lisabonská smlouva.

Druhá část práce se zabývá jak samostatným pojmem soutěžní vztah, kdo se může soutěžení účastnit, tedy subjekty soutěžního vztahu, tak třeba vysvětlením

rozdílů mezi vtahem soutěžním a konkurenčním. Jsou zde vysvětleny i pojmy soutěžitelé či spotřebitelé.

Cílem mé práce, dle výše uvedeného, je analýza judikatury českých soudů týkajících se soutěžního vztahu v oblasti nekalé soutěže. Proto je třetí kapitola věnována nekalé soutěži, ke které může dojít v soutěžních vztazích mezi soutěžiteli.

Poslední kapitola je určena praktické části, tedy analýze judikatury, která byla vydána českými soudy, zabývajícími se soutěžím vtahem v nekalé soutěži.

1 HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ

Už v pravěku, aby lidé přežili, museli soutěžit s přírodou a hlavně mezi sebou. Postupem času se člověk vyvíjel a v závislosti na jeho vývoji se měnily i hodnoty, na kterých lpěl, což se projevovalo tím, že uspokojování primárních potřeb, jako je hlad a žízeň, už mu nestačilo a začal se snažit uspokojovat i své sekundární potřeby, kterými jsou například vzdělání nebo uznání ve společnosti. Samozřejmě k uspokojování těchto potřeb bylo zapotřebí najít nové způsoby, jak něco zlepšit, aby z toho vytěžil co nejvíce a měl větší zisky a užitky, které jsou spojené s co nejmenší námahou. Tady už jsou vidět prvky soutěžení mezi lidmi. Proto jde o soutěžení ruku v ruce s obchodem. Soutěživost je podstatnou částí obchodování a není možné ji v žádném případě oddělit. Nutností zůstává zamyslet se nad tím, do jakého rozsahu jde o prostou lidskou soutěživost, která neohrožuje systém, a kdy je nutné začít chránit tento soutěžní vztah příslušnými právními omezujícími prostředky. *„Biologická a sociální podstata soutěživého chování tedy vyžaduje od právní regulace také podporu a ochranu existence soutěže.“¹*

Soutěživost týkající se obchodních aktivit a obchodu jako takového se jmenuje soutěžní vztah, který je součástí hospodářské soutěže. Zákon nestanovuje definici, která by tento pojem vysvětlovala. Interpretace soutěžního vztahu a hospodářské soutěže jsou různé, jak v ekonomice, tak i v právu.

Hospodářská soutěž je velice důležitá, jelikož je hlavním mechanismem tržní ekonomiky. Pouze tam, kde se nachází konkurence, jsou nabízeny výrobky a služby, jež jsou konkurenceschopné, jak z hlediska kvality, tak samozřejmě i ceny. Důležitá je i pro spotřebitele, protože díky konkurenci mezi společnostmi je na trhu více zboží a služeb nabízených v rozdílných cenách. Má to ovšem i své stinné stránky. Ne všechny soutěže jsou „fair play“, a tak i tady narazíme na nekalosoutěžní jednání. Právo s tímto jevem počítá, z toho důvodu soutěžní právo vymezuje zakázané praktiky, které mohou soutěž mezi společnostmi značně omezit. Tím, že se někdo snaží o potlačení soutěživosti na trhu, docílí pouze toho, že vznikají šedé a černé trhy, kde soutěžní vztah je naprosto odlišný od soutěžního vztahu v řízeném hospodářství.

Nejdůležitějším prvkem hospodářské soutěže je bezpochyby trh. Protože bez trhu by nebyla poptávka ani nabídka, tím pádem ani žádná soutěž mezi subjekty

¹ HAJN, P. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2000. s. 37. ISBN 80-2102-282-5.

obchodujícími na tomto trhu. Mankiw trhem rozumí „skupinu lidí kupujících a prodávajících určitého zboží nebo služby“.² Z toho tedy plyne, že vznikem obchodu, vznikla také hospodářská soutěž. Podle Eliáše „to je dáno tím, že soutěživost je obecný biologický jev, který se nezastavuje ani před lidskými aktivitami.“³

Hospodářská soutěž vždy probíhá na straně nabídky a poptávky. Na straně nabídky se setkáváme s pozitivní funkcí, která zahrnuje: „tlak na zefektivnění výroby a výkon ekonomických činností vůbec, vliv na racionální organizaci obchodu, na vzestup kvality a pokles cen“⁴ a negativní funkcí: „to jsou zejména – snaha soutěž vůbec vyloučit nebo alespoň omezit, snaha získat zákazníky levnými, ale nekvalitními produkty a snaha vypořádat se s konkurenty nekalými praktikami, které bychom mohli označit jako deformování pravidel fair play v hospodářské konkurenci.“⁵ Na straně poptávky převažují spíše negativa. Stav, kdy je nabídka mírně nad poptávkou, je považován za nejpříznivější.

Samotnou podstatu hospodářské soutěže spatřujeme v tom, „že více osob žádá nebo nabízí totéž a mezi sebou zápasí; je tedy k tomu třeba: 1. identita předmětu (soutěže), 2. pluralita osob (soutěžících) a 3. zápas mezi nimi (soutěž) o předmět soutěže.“⁶

„O dokonalé soutěži se mluví tehdy, nemůže-li žádný výrobce a žádný kupující působit svým jednáním na tržní cenu; naproti tomu tam, kde jednotlivý podnikatel může tržní cenu kontrolovat nebo ovlivňovat, se mluví o soutěži nedokonalé.“⁷

Na soutěžní právo jako takové můžeme koukat jako na dva celky - podle podstaty zneužívání hospodářské soutěže. Jednou z částí je nekalá soutěž, kterou upravuje Obchodní zákoník. Soukromoprávní úprava zde chrání spotřebitele, ale i soutěžitele. Důkazní břemeno jde zde výhradně ve prospěch spotřebitelů. „Spotřebitelé se tak mohou domoci svých práv vůči soutěžitelům, kterých by se při veřejnoprávní úpravě domoci nemohli. Úprava vychází z prvorepublikového zákona č. 111/1927 Sb. z a. n., proti nekalé soutěži, ve znění pozdějších předpisů,

² MANKIW E. G. *Zásady ekonomie*. dotisk Praha : Grada, 2009. s. 85. ISBN 978-80-7169-891-3.

³ ELIÁŠ a kolektiv *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň : C.H.Beck, 2007. s. 283. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁴ Tamtéž s. 284.

⁵ Tamtéž s. 284.

⁶ ENGLIŠ, K. In. ELIÁŠ a kolektiv *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 283. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁷ KNAP, K. In. ELIÁŠ a kolektiv *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 285. ISBN 978-80-7179-583-4.

a uplatňuje se tzv. smíšený kasuistický systém se subsidiárním použitím generální klauzule. V případě porušení práva je aplikován Občanský soudní řád.“⁸ Druhou částí je právo na ochranu hospodářské soutěže. Toto právo má charakter veřejnoprávní. „Definice hospodářské soutěže v Obchodním zákoníku je nejasná a zákon o ochraně hospodářské soutěže ji neuvádí vůbec. Autoři se snaží definovat tento pojem, ale zatím nedosáhli výsledku. Většinou je to velice obecné a obšírné. Z ekonomického hlediska je hospodářská soutěž základním kamenem tržního hospodářství. Bez ní by tržní hospodářství nemohlo fungovat. Na trhu tímto způsobem vytváří konkurenční prostředí a přináší prospěch pro spotřebitele například snížením cen nebo vyšší kvalitou, ale udržuje se zároveň určitá rovnováha na poli konkurujících si soutěžitelů.“⁹

Hospodářská soutěž je také ovlivňována politickým režimem každého státu. Státy dbají na to, aby hospodářská soutěž byla ochráněna od všech špatných vlivů, které způsobují soutěžitelé, ale i jiné subjekty, které se účastní na soutěžení. Stát proto musel určit pevný předpis, tak aby mohl stanovit pravidla chování subjektů účastnících se soutěžního vztahu. Stačí, aby hospodářská soutěž byla v pouhém ohrožení, nemusí být výslovně narušena a zákon pak stanoví následnou ochranu formou například vyloučení se soutěže. K narušení hospodářské soutěže může dojít:

- zneužitím dominantního postavení soutěžitelů,
- spojením soutěžitelů,
- dohodami mezi soutěžiteli.

Z výše uvedeného vyplývá, že stát má zájem na hospodářské soutěži, kterou zachovává a chrání tím, že právem postihuje zakázané jednání. V případě, kdy dojde ke zneužití dominantního postavení nebo k dohodám mezi soutěžiteli, má tato ochrana funkci donucovací neboli represivní. Pokud budeme hovořit o spojení soutěžitelů, tak ochrana této fúze má funkci ochrannou neboli preventivní. Kontroluje se tam především vznik fúzí a preventivní ochrana dává povolení ke vzniku spojení soutěžitelů. V případech, kde by fúzí došlo ke vzniku monopolu nebo oligopolu, preventivní ochrana zakazuje vznik.

Ovšem otázkou zůstává, zdali je právní regulace hospodářské soutěže potřebná a nutná? „Dobře fungující soutěž je schopná zajistit racionalizaci ekonomických

⁸ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. A KOL. *Obchodní zákoník. Komentář*. 10. vydání, Praha: C. H. Beck, 2005, s. 132-164. ISBN 80-7273-071-1

⁹ ŠEMORA, V. *Vybrané vylučovací formy zneužití dominantního postavení v české a komunitární rozhodovací praxi*. Brno. 2009. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta.

procesů, technologický rozvoj a přinést výhody především spotřebitelům. Dosažení tohoto závisí na koncepci hospodářské soutěže, neboť bude tak silná konkurence, že žádný subjekt nebude moci dosáhnout postavení, které by mu umožnilo eliminovat konkurenty ze soutěže. V některých odvětvích ale není volný postup možné realizovat (přirozené monopoly). Proto vznikly antimonopolní úřady pro ochranu hospodářské soutěže.¹⁰ „Pokud by neexistovala žádná regulace soutěže, vedlo by to k degradaci soutěže na trhu. Přílišný liberalismus škodí. Velká míra regulace povede ke vzniku monopolů a dominancím, což soutěži také rozhodně neprospívá.“¹¹ „Nejlepší regulací je tak málo regulace, jak je jen nutné, a umožnění tolika soutěže, kolik je jen možné.“¹² Z výše uvedeného tedy plyne, že regulace hospodářské soutěže v rozumných mezích, tak aby nedávala podnět ke vzniku monopolů, je důležitá. Samozřejmě jak už bylo uvedeno, všeho moc škodí, z toho důvodu je hospodářská soutěž regulována tak, aby zbytečně nedocházelo ke znevýhodněnému postavení na trhu některého ze soutěžitelů.

„Cílem evropského komunitárního práva je zabránit vzniku nových překážek obchodu a urychlit tak evropskou hospodářskou integraci, jejíž účinnost závisí na účinnosti hospodářské soutěže a z dlouhodobého hlediska zajistit nenarušenou hospodářskou soutěž. Jak ukládá čl. 3 odst. 1 nařízení Rady ES 1/2003, komunitární právo musí být aplikováno společně s národním právem na dohody nebo praktiky, které mohou ohrozit obchod mezi členskými státy. Hlavním cílem je zabezpečit ochranu hospodářské soutěže jako takové na evropské úrovni, což je nejdůležitější prvek pro rozvoj obchodu a prosperity podniků. Jde o obrovský relevantní trh, kde důsledky deliktů postihují velké množství soutěžitelů a spotřebitelů a škody dosahují obrovských rozměrů. Každý stát Evropské unie musí být proto nápomocný a aplikovat komunitární právo s právem národním.“¹³

¹⁰ KINCL, M. *Veřejnoprávní ochrana hospodářské soutěže v České republice. Právo a podnikání.* 2003. str. 7-8.

¹¹ BEJČEK, J. *Škodí hospodářské soutěži její ochrana?* Právní rádce. 2000, č. 10

¹² BEJČEK, J. *Regulace a soutěž.* Právní fórum. 2007. č. 3

¹³ BAMBASOVÁ, V. *Existence účinné soutěže na trhu a její splnění pro konstatování veřejnoprávních soutěžních deliktů.* Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva, Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Dana Ondřejová PhD.

1.1 Vývoj soutěžního práva

Poprvé se můžeme se soutěžním právem na území českých zemí setkat v zákoně č. 43 z roku 1870 – rakouský koaliční zákon (§4). Tento paragraf pojednává o tom, že pokud byl uzavřen obchod s cílem následného zvýšení cen v neprospěch zákazníků, tak tento obchod neměl právní účinky.

K soustavné úpravě soutěžního práva došlo až po vzniku Československé republiky v roce 1933 zákonem č. 141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech. Po skončení druhé světové války tento zákon sice zrušen nebyl, ale nemohl dojít ani uplatnění, a proto byl zbaven účinnosti společensko-ekonomickým zřízením, které bylo zavedeno v ČSR po únoru 1948. *„Možnost zneužití dominantního postavení hospodářských jednotek v záměrně monopolisticky organizovaném hospodářství a potřeba předpisu působícího proti této možnosti zanikla ve zdůrazňování předností plánovitého řízení národního hospodářství, pro nějž jako adekvátní stimulátor rozvoje byl namísto trhu a soutěže vytvořen institut spolupráce socialistických organizací.“*¹⁴

Mezi lety 1968-1969 se zákonodárci snažili zreformovat základní otázky týkající se hospodářské soutěže a trhu. Tehdejší předpisy (vládní nařízení č. 100/1966 Sb. a jeho novela č. 169/1969 Sb.) obsahovaly úpravu tří generálních klauzulí, *„tj. obecně formulovaných základních ustanovení spolu s příklady reprobovaných a nejčastěji se vyskytujících jednání omezujících soutěž, respektive jednání nekalosoutěžních.“*¹⁵ V novele hospodářského zákoníku z roku 1970 se však můžeme setkat pouze s přejetým ustanovením, které zcela zakázalo organizacím zneužití svého monopolního postavení vůči jiným organizacím. Otázky týkající se soutěžního práva tohoto zákoníku byly i nadále postupem času různě upravovány, ale nakonec byl stejně zrušen. V tehdejší době byl legislativní přístup na našem území ovlivněn dvěma faktory – jedním z faktorů je povolení nadměrné snahy vlády o všem rozhodovat a do všeho zasahovat, což bylo charakteristickým znakem pro komunistické režimy a dalším faktorem bylo neponechání možnosti utváření prostředí pro konkurenci jen v režii podnikatelů a zaručení usměrňování v oblastech s přirozeným monopolem.

¹⁴ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Vývoj soutěžního práva*. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

¹⁵ Zpracováno dle: Tamtéž

Výsledným dokumentem je zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, který byl již několikrát novelizován.

„Při koncepci nového československého zákonodárství na ochranu hospodářské soutěže se vycházelo ze specifík daných tradicí a potřeb tehdejšího rozvoje hospodářství a zároveň bylo dbáno na to, aby nová právní úprava byla srovnatelná s právními úpravami v zemích EU. Právní úprava ochrany hospodářské soutěže v České republice tedy vychází ze soutěžního práva v ES, zejména čl. 81 a následující Smlouvy o založení ES.“¹⁶

1.2 Evropské soutěžní právo

Evropské soutěžní právo je jako každé jiné odvětví práva souborem hmotněprávních a procesně-právních předpisů, které upravují řízení soutěže jako vlastního principu tržního hospodářství. Tyto předpisy se opírají o ustanovení čl. 3 písm. g) Smlouvy ES, dle kterého je úkolem Společenství vytvořit systém, který má zajišťovat, aby soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována. Předpisy upravující regulaci soutěže nalezneme ve Smlouvě ES, která je primárním právem ES, a dále v jednotlivých nařízeních, které upravují blokové výjimky, procesní předpisy a kontrolu koncentrací, což je sekundárním právem ES. Nařízení jsou bezprostředně aplikovatelná. Důležitou součástí soutěžního práva ES představují i dokumenty jako jsou pravidla, oznámení, informace a další, které se označují zpravidla pojmem soft law. I když jsou formálně nezávazná, mají tyto dokumenty veliký význam pro adresáty norem jako zdroj informací o názorech a stanoviscích Komise k individuálním otázkám a slouží k přehlednosti a předvídatelnosti postojů a rozhodnutí Komise. Předmětem ochrany je soutěž jako taková. Ochrana slouží proti nežádoucím zásahům a to buď proti těm, které jsou uskutečňovány soukromými subjekty, anebo veřejnoprávními subjekty. Výjimky jsou povoleny pouze v taxativně vymezených případech Smlouvou ES a to v článku 81 odst. 3, formou skupinových výjimek pro některé typy dohod. Nicméně od 1. 5. 2004 není možné v důsledku zrušení nařízení Rady č. 17/1962/EHS nařízením Rady č. 1/2003/ES povolovat jednotlivé výjimky

¹⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Vývoj soutěžního práva*. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

rozhodnutí Komise, jejíž působnost je omezena jen na kontrolu ex post. Postihnout je možné nejen faktické narušení soutěže, ale i jednání, z něhož narušení soutěže toliko hrozí. Důležité ale i je, aby narušení v zájmu efektivní soutěže bylo podstatné. Princip “de minimis“ vzešel z judikatury, která byla základem pro informativní vymezení pojmu podstatnosti narušení soutěže. Soutěžní právo ES je založeno na principu účinků na trhu. A to z hlediska teritoriální působnosti. Může dojít k uplatnění, pokud je jednáním, které narušuje soutěž, ovlivněn obchod mezi členskými státy, a je-li soutěž na společném trhu jakkoli narušena. Na základě principu účinku na trhu se posuzuje i protisoutěžní jednání, ke kterému došlo v nečlenském státě, projevují-li se účinky protisoutěžního jednání i na společném trhu členských států. Tento princip extrateritoriálního působení vznikl řadou rozhodnutí Evropského soudního dvora. Dále byla teritoriální působnost rozšířena mezinárodními smlouvami, a to Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru z roku 1992 a ve vztahu ke Spojeným státům americkým smlouvou z roku 1991.

Co se týče osobní působnosti, tak se právo ES z hlediska věcné působnosti dá zařadit do kartelového práva, které je upraveno v článku 81 a 82 Smlouvy ES, do předpisů o kontrole fúzí, jež nalezneme v nařízení Rady č. 139/2004/ES, a v předpisech, které se týkají veřejných podpor v článku 87 an. Smlouvy ES, zmínka je obsažena i v předpisech o veřejných zakázkách.

1.2.1 Hospodářská soutěž a vnitřní trh

Aby vnitřní trh mohl bez problémů fungovat, tak nestačí, aby byly vytvořeny jen čtyři základní svobody (volný pohyb osob, volný pohyb zboží, volný pohyb kapitálu a plateb, volný pohyb služeb), je nutné, aby bylo zabezpečeno i to, že ekonomické vztahy mezi členskými státy a hlavně vzájemné obchody mezi nimi, nebudou nikterak omezovány nekalými praktikami, které by narušovaly rovnost podmínek. Nerovnost podmínek může vzniknout jednáním soutěžitelů nebo i zásahy samotného státu. Nebude-li tento stav odstraněn, může dojít k tomu, že potenciál tržní ekonomiky nebude plně využit. K efektivnímu využití zdrojů může docházet pouze tehdy, budou-li dodržována smluvená pravidla. Tím dojde k zabránění zvyšování cen a tím

firmy mohou inovovat svou výrobu a lépe tak mohou uspokojovat potřeby svých zákazníků.

Každý členský stát se stará o ochranu soutěže. Upravena je přísnými pravidly. Pravidla, která vznikla v důsledku zavedení vnitřního trhu, ovšem nesměla nijak omezovat základní svobody chováním podniku nebo intervencemi státu, jednalo-li se o obchod mezi členskými státy. Pravidla, která slouží k ochraně soutěže, byla zakotvena již v Římských smlouvách, vztahovala se ovšem pouze k případům, kdy došlo k jejich porušení v obchodě mezi členskými státy. Nevztahovala se na případy, kdy byla hospodářská soutěž narušena vně členské země, a pokud to nijak nepoškozovalo zájmy subjektů v jiných zemích EU. V takových situacích, kdy byla porušena pravidla hospodářské soutěže, řeší národní protimonopolní úřady.

Dozor nad dodržováním pravidel hospodářské soutěže má v kompetenci Evropská komise. Má oprávnění k zahájení řízení proti tomu, kdo narušuje hospodářskou soutěž vždy, zjistí-li sama, že k porušení došlo nebo na základě podání stížnosti. Uložit může jak peněžité pokuty, tak i zákaz určitého jednání. Postižený subjekt se může proti rozhodnutí Komise ES odvolat k Evropskému soudnímu dvoru prvního stupně, který rozhodne s konečnou platností.

1.2.2 Soutěžní pravidla EU

Soutěžní pravidla Evropské unie se týkají čtyř oblastí:

1) Dohody podniků a jejich sdružení

Tyto dohody jsou zaměřené především na omezení soutěže v obchodním styku na vnitřním trhu. Jsou zakázané. Hovoříme zde o kartelech a jiných restriktivních dohodách. Jedná se tedy o dohody, které jsou považovány od samého počátku za neplatné. Jejich odhalení je sankcionováno přísnou pokutou. Konkrétní dohody mohou mít různou podobu:

- přímé nebo nepřímé určování ceny při nákupu nebo prodeji,
- teritoriální rozdělení trhů,
- uplatňování nerovných podmínek vůči obchodním partnerům při stejných operacích atd.

Některé z dohod, které jsou uzavírány mezi podniky, jsou dovolené, a to v případě, že to podporuje technický pokrok, přispívá to ke zlepšení výroby. Spotřebitel má z těchto dovolených dohod prokazatelnou výhodu. Mezi tyto dohody můžeme zařadit i dohody, které se týkají specializace a spolupráce ve výzkumu apod.

2) Zneužití dominantního postavení na vnitřním trhu

Nezáleží, zdali postavení zneužije jeden nebo více podniků, vždy je toto jednání zakázáno. Situace nastane v okamžiku, kdy jsou obchodním partnerům vnucovány podmínky, které pro ně nejsou příznivé nebo jsou nerovné. Zneužití můžeme definovat jako diskriminaci zákazníka nezávisle na podílu výrobce na příslušném trhu.

3) Omezení slučovat podniky

Od roku 1990 se pravidla na ochranu hospodářské soutěže týkají také slučování (fúzí) podniků. To se týká případů, kdy se slučují podniky se sídlem v nejméně dvou členských zemích, pokud souhrnný obrat slučovaných firem překročí stanovený limit. V ostatních případech je fúze vnitřní záležitostí příslušné země a o jejím povolení rozhoduje národní protimonopolní úřad. Toto pravidlo má zabránit nadměrné koncentraci ekonomické síly a jejímu možnému zneužití na vnitřním trhu. Týká-li se významná fúze podniků ve více zemích, musí být o ní Komise v předstihu informována, aby ji mohla buď schválit, nebo zakázat.¹⁷

4) Zákaz státních subvencí

Státní podpora v nejrůznější podobě (dotace k cenám, úhrada ztráty, zvýhodněný úvěr, daňové úlevy apod.) je na vnitřním trhu zakázána, protože zvýhodňuje určitý subjekt a vytváří na trhu nerovné podmínky. Určité formy státní podpory se přesto připouštějí, jako například státní podpora sociální povahy nebo uhrazení škod způsobených přírodními katastrofami. Jsou i další přípustné formy státní podpory: podpora regionům postiženým vysokou

¹⁷ EUROSOP. *Hospodářská soutěž a vnitřní trh*. [online] © 2005-13 [cit. 2013-08-01] Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/hospodarska-soutez-a-vnitri-trh/>

nezaměstnaností, podpora významným projektům v zájmu celé Evropské unie, podpora malým a středním podnikům, podpora výzkumu, ochrana životního prostředí, rekvalifikace, podpora za účelem zachování kulturního dědictví. V poslední době byla státní podpora (zpravidla ve formě zvýhodněných půjček) poskytnuta podnikům nebo sektorům postiženým hospodářskou krizí. Evropská komise však bedlivě sleduje poskytování státní pomoci v jednotlivých členských zemích, může ji zakázat nebo nařídít její úpravu, dojde-li k přesvědčení, že jejím poskytováním jsou porušována pravidla hospodářské soutěže na vnitřním trhu.¹⁸

Pravidla pro hospodářskou soutěž, která jsou společná, tvoří důležitou část vnitřního trhu, ochraňuje nejen spotřebitele před nekalým jednáním, ale zajišťují udržování rovných podmínek potřebných pro fungování vnitřního trhu.

1.2.3 Vnitřní trh a Lisabonská smlouva

Mezivládní konference, která se konala mezi členskými státy, dala 13. prosince 2007 v Lisabonu, vzniknout Lisabonské smlouvě. Tato významná smlouva stanovuje, co Evropská unie může a nemůže dělat a jaké k tomu může používat prostředky. Mění strukturu orgánů Unie a stanovuje jejich nové pracovní postupy. Smlouva také posiluje demokratickou legitimitu EU a upevňuje základní hodnoty. Lisabonská smlouva vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

Podle Lisabonské smlouvy je vnitřní trh prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob, zboží, služeb, kapitálu a plateb. K těmto čtyřem základním hodnotám byl podán návrh přiřadit ještě pátou a tou je volný pohyb poznatků (návrh Evropské rady z března 2008) – nicméně tato hodnota nebyla do Lisabonské smlouvy zahrnuta.

Změny, jež se dotkly, vnitřního trhu následkem přijetí Lisabonské smlouvy se týkají pouze doprovodných politik – např. nové rozdělení pravomocí,...).

¹⁸ EUROSKOP. *Hospodářská soutěž a vnitřní trh*. [online] © 2005-13 [cit. 2013-08-01] Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/hospodarska-soutez-a-vnitri-trh/>

2 SOUTĚŽNÍ VZTAH

Soutěžní vztah je v obchodním právu terminus technicus, což je vlastně slovní spojení, které má v konkrétním oboru specifický význam. Tento význam je zpravidla odlišný od základního či obecného významu. V obchodním právu je tímto termínem označován zejména vztah mezi soutěžiteli. *„Soutěžení vzniká mezi těmi, kdož si hospodářsky konkurují, z ekonomických příčin: nikoli z toho důvodu, že by snad zákon těmto subjektům právo soutěžit povolil. Proti tomu lze namítat, že § 41 ObchZ jasně stanoví, že „osoby, které se účastní hospodářské soutěže, (...) mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu.“ Toto ustanovení však je do značné míry proklamativní¹⁹, nemá v citované části normativní obsah a žádné subjektivní právo z něho nelze konstruovat. Konkurenční boj vzniká jako kauzálně nutný jev všude tam, kde je trh. Zákon nemůže povolit jeho existenci; stejně tak ji nemůže ani efektivně zakázat. Normativní význam však § 41 nepochybně má, pokud jde o pojmové vymezení soutěžitele (zavádí se zde legislativní zkratka, kterou zákoník dále používá); ustanovení může též sloužit jako interpretační vodítko pro pochopení obsahu dalších norem soutěžního práva.“²⁰*

1) Pluralita subjektů tržní nabídky

Základním předpoklad pro vznik existence soutěžního vztahu je fakt, že existuje několik subjektů, které nabízejí na trhu určité výrobky nebo služby či jiná plnění, mezi kterými si může spotřebitel čili zákazník vybrat. Jedná se tedy o substituovatelná plnění. Ke vzniku hospodářské soutěže, a tím tedy i ke vzniku soutěžního vztahu, může dojít pouze tehdy, jsou-li na straně nabídky více jak dva nabízející (soutěžitelé).

2) Existence relevantního trhu

Ne všechny subjekty, které nabízejí své výrobky a služby na trhu, se ocitnou ve vzájemném soutěžním vztahu. Soutěžním vztah nemůže zásadně vzniknout například mezi pivovarem a společností, která vyrábí

¹⁹ formálně se k něčemu přihlašující

²⁰ ELIÁŠ a kolektiv *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 300. ISBN 978-80-7179-583-4.

dětské hračky. Jen na relevantním trhu může vzniknout a existovat soutěžní vztah.

„Tento trh je určen předmětem, časem a prostorem vymezenými tak, aby si jednotlivé tržní nabídky konkrétních osob mohly navzájem konkurovat.“²¹ Na soutěžním vztahu se mohou podílet pouze osoby, které nabízejí služby a výroby, které jsou vzájemně zaměnitelné. „Zaměnitelnost v hospodářské soutěži nepřipadá v úvahu jen tehdy, nabízejí-li různé osoby totožné zboží nebo totožný výkon (kdy je existence soutěžního vztahu očividná), ale také v případech, kdy je nabízeno různé zboží nebo kdy jsou nabízeny různé služby, mezi jejich producenty může vzniknout konflikt o zákazníka – např. nepochybně jsou nekalou soutěží plakátky vylepované v některých autobusech, opatřené sloganem: „Ve vlaku Vás mohou přepadnout lupiči, u nás jen revizor.“ Právo tenduje²² stále více k tomu, aby byl pojem subsituovatelnosti jednotlivých předmětů vykládán pokud možno volně: tak, aby byl dostatečný prostor k postihu co nejširšího spektra prohřešků proti pravidlům fair play v konkurenčním boji. Kritérium subsituovatelnosti však nelze vždy a za každých okolností absolutizovat, soudobá teorie na ně již důsledně nepřisáhá. Někdy se v důsledku nekalosoutěžních jednání ocitnou v soutěžním vztahu dokonce i ty subjekty, jejichž vlastní tržní nabídka si sama o sobě konkurovat nemůže (např. při deliktech spočívajících ve zlehčování, v parazitování na pověsti, anebo ve srovnávací reklamě aj.).“²³

Prostor je vymezován na relevantním trhu ve smyslu takovém, že jen mezi těmi soutěžiteli, k jejichž nabídkám může zákazník přistupovat, vzniká konkurenční vztah. „Z tohoto hlediska jsou objektivně v soutěžním vztahu např. severočeské a sokolovské uhelné doly (nebo doly v polské části Slezska); v soutěžním vztahu však nejsou např. uhelné doly v severních Čechách a v Jihoafrické republice. Zkrácení vzdáleností v důsledku vývoje techniky a dopravy vede k tomu, že se prostor, na němž se vyskytují alternativní nabídky, neustále rozšiřuje. (Tuto stránku věci však nelze

²¹ ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 301. ISBN 978-80-7179-583-4.

²² směřuje

²³ ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 301. ISBN 978-80-7179-583-4.

absolutizovat:

přes pokrok v dopravě nelze např. a priori (předem) konstruovat soutěžní vztah mezi dvěma ševci provozujícími malé opravný obuvi v sousedních okresních městech apod.)“²⁴

Existenci relevantního trhu dále také podmiňuje čas. Tento faktor však také nesmíme podceňovat. I pouze potenciální soutěžitelé se mohou podílet na soutěžním vztahu. Např. výrobci již existující či budoucí, kteří budou vyrábět určité zboží.

Jednání v hospodářské soutěži očekává existenci minimálně dvou subjektů, které mezi sebou soupeří a tím i existenci soutěžního vztahu. V soutěžním vztahu jsou nejen obchodníci, kteří máje stejné nebo obdobné výrobky, ale i obchodníci, jejichž výrobky jsou velmi odlišné, pokud mezi nimi existuje blízkost, co se týče jejich účelového určení. Ze zahraniční judikatury je znám případ „Statt Blumen Onko Kaffe“. Soud zjistil soutěžní vztah mezi květinářskými podniky a pražírnu kávy a to z toho důvodu, že pražírna nabádala spotřebitele, aby jako občasný dárek dávala kávu namísto květin. Rozsáhlé chápání „soutěžního vztahu“ tedy umožňuje.

Vrchní soud v Praze ve svém rozhodnutí sp. zn. R 3 Smo 36/1992 uvedl: „*Soutěžní vztah nelze omezovat pouze na vztah dvou podnikatelských subjektů s totožným obchodním zaměřením, soutěžní vztah je dán již mezi osobu či kolektivem fyzických osob připravujících založení nového podnikatelského subjektu a konkurujícím subjektem (tedy vytvoření výhodných podmínek pro nově vznikající subjekt na úkor existujícího soutěžitele). Soutěžní vztah však bude dán i při jednání soutěžitele vůči jinému, který se sice určitou obchodní činností dosud nezabývá, avšak vzhledem ke všem okolnostem lze výkon takové činnosti u něho postupem doby s největší jistotou předpokládat (tedy odstranění možné konkurence).“²⁵*

Jednání v hospodářské soutěži hlavně očekává existenci minimálně dvou soutěžitelů, kteří mezi sebou soupeří a v souvislosti s tím i existenci soutěžního vztahu, jak už je výše zmíněno. Naplnění tohoto znaku je nezbytně nutné. Aby určité jednání mohlo být postihnuto, jako nekalosoutěžní, nesmí dojít k absenci soutěžního vztahu. Absencí požadavku soutěžního vztahu se může jevit jako podstatné zúžení rozsahu poskytované ochrany (na základě obchodního zákoníku). Není tomu tak. Pojem

²⁴ ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 301. ISBN 978-80-7179-583-4.

²⁵ ŠTENGLOVÁ, I, PLÍVA, S., TOMSA, M., A KOL.: *Obchodní zákoník. Komentář*. 9. vydání, Praha: C.H.Beck, 2004, str. 128, ISBN: 80-7179-863-0

soutěžní vztah je právní teorií vykládán velmi obšírně. Důkazem tohoto rozšiřujícího výkladu je rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které uvádí: „*pro zodpovězení otázky, zda jednání žalovaného bylo jednáním v hospodářské soutěži, je určující zjištění, zda v konkrétním případě šlo skutečně o soutěžní vztah. Přitom ve vztahu soutěže, popř. soutěžitelů nejsou (obecně vzato) jen přími soutěžitelé, ale vůbec všechny subjekty, které působí v podobných nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech.*“²⁶ I v jiných publikacích nebo rozhodnutích soudů můžeme najít shodu s postojem, že pro naplnění podmínky existence soutěžního vztahu postačuje, když produkty či služby jednotlivých soutěžitelů jsou vzájemně substituovatelný. Toto tvrzení podporuje rozhodnutí soudu: „*ve věci výrobce motocyklů, který se domáhal na obchodníkovi s jízdními koly, aby se zdržel nekalého jednání. Soud shledal u motorových kol na jedné straně a u jízdních kol na straně druhé podobnost zboží, neboť jeden druh zboží může nahradit druhý, čímž odbyt jednoho zboží může být na újmu druhého.*“²⁷

2.1 Soutěžní vztah a konkurenční vztah

Definice, které vymezují konkurenci, nalezneme mnoho. Podle jedné z nich se jedná o proces, kde se střetávají zejména protichůdné zájmy subjektů na trhu. Z toho plyne, že tedy proces konkurence neoddelitelným předpokladem pro fungování trhu. Další definice hovoří o konkurenci jako o procesu, kde se prosperující společnosti snaží z trhu vyloučit neúspěšné konkurenty. Tyto společnosti poté získávají větší podíl na trhu. Soutěžitelé tedy soutěží o lepší postavení na trhu, jejich snahou je samozřejmě dosažení svých zisků a to mnohdy na úkor jiných subjektů. Pokud chceme hovořit o konkurentech, je proto nutné, aby na trhu byly dva subjekty, které mezi sebou budou soutěžit. Pokud je více soutěžitelů, je konkurence na vyšší úrovni a intenzivnější.

Konkurence je tedy tržní proces, kde se prosazují jen ty nejlepší společnosti a je závislá na otevřenosti trhu, nikoli na počtu společností,

²⁶ Soudní judikatura, 2003, č. 11, str. 894

²⁷ MACEK, J., *Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha: C.H.BECK, 2000. ISBN: 80-7179-256-X

kteřé se vyskytují na trhu. O konkurenčním trhu můžeme hovořit v momentě, kdy je trh otevřen i pro vstup nových společností.

Pro existenci soutěžního vztahu je nutná i existence subjektů, jež usilují o dosažení hospodářského cíle. Může, však existovat soutěžní vztah je-li přítomen pouze jeden účastník? „Když subjekty usilují o dosažení svého cíle, mělo by docházet k určitému střetu zájmu a k tomu je potřeba nejméně dvou soutěžících subjektů.“²⁸ „Soutěžní vztah může fungovat i bez toho, aby si dva soutěžitelé konkurovali, jako například soutěžní vztah vertikálního směru, tedy mezi výrobcí, velkoobchodníky a maloobchodníky apod.“²⁹

„Úřad uvádí, že v oblasti plynárenských služeb existuje prakticky pouze jeden dodavatel plynu, což znamená, že konkurenční prostředí není zcela vyvinuto, a je třeba kontrolovat jednání společnosti.“³⁰

Z výše uvedeného tedy plyne, že jde-li o konkurenční vztah, tak ten je veden na horizontální úrovni relevantního trhu. Vedle toho součástí soutěžního vztahu jsou podniky, které si nekonkurují, jde o soutěžitele, kteří jsou na vertikální linii.

2.2 Účast na soutěži

Hospodářská soutěž je paralelní úsilí subjektů, které se účastní soutěžení na trhu, kde jsou nabízeny určité druhy služeb a zboží, kde cílem je získání určitého přínosu před ostatními soutěžiteli. Hospodářské soutěže se mohou zúčastnit jak právnické, tak i fyzické osoby, ale musí dodržovat právně závazná pravidla, která jsou stanovena zákonem č. 513/1993 Sb., obchodní zákoník. Tato pravidla nesmí zneužívat.

Jak je uvedeno v ustanovení § 41 – 43 výše uvedeného zákona, účastní se na hospodářské soutěži fyzické i právnické osoby včetně osob, které nejsou podnikateli. Všechny tyto subjekty mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu. Stejně tak mají právo sdružovat se k výkonu této činnosti. Nutností je dbát při této činnosti právně závazných pravidel

²⁸ RAUS, D., NERUDA, R. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže*. Komentář a související české a komunitární předpisy. 2. vydání. Linde Praha a.s., Praha, 2006, s. 43. ISBN 807-20-1563-X.

²⁹ Zpracováno dle: *Tamtéž*, s. 41-42

³⁰ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Kartelové dohody a zneužití dominantního postavení*. [online]. © 2012 [cit. 2013-08-28]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

hospodářské soutěže a účast na soutěži nesmí být zneužita. Je-li účast na hospodářské soutěži zneužita, je toto jednání kvalifikováno jako nekalé soutěžní jednání (dále jen „nekalá soutěž“) a nedovolené omezování hospodářské soutěže. Toto nedovolené omezování hospodářské soutěže upravuje zvláštní zákon. Česká republika je vázána mezinárodními smlouvami, které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv. Pokud z těchto smluv nevyplývá nic jiného, nevztahuje se ustanovení této hlavy na jednání v rozsahu, v jakém má účinky v zahraničí. Jde-li o ochranu proti nekalé soutěži, jsou českým osobám postaveny na roveň zahraniční osoby, které v České republice podnikají podle Obchodního zákoníku. V jiném případě se mohou zahraniční osoby domáhat ochrany podle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv, a není-li žádných takových smluv, tak na základě vzájemnosti.

Dle výše uvedeného nalezneme v ustanovení § 42 nedovolené omezování hospodářské soutěže, které je upraveno zvláštním zákonem. Jedná se o zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, jehož účelem je bezpochyby ochrana zájmů všech soutěžitelů, před nekalým soutěžním jednáním, jehož důsledkem je znemožnění nebo omezení hospodářské soutěže. Tento zákon upravuje tři okruhy jednání, která omezují hospodářskou soutěž, kartelové dohody, dohody o spojování podniků a získání monopolního nebo dominantního postavení na trhu.

2.3 Subjekty soutěžního vztahu

Subjekty soutěžního vztahu jsou:

- soutěžitelé;
- tzv. osoby pomocné;
- spotřebitelé;

Soutěžitelé jsou veškeré osoby, které se nějakým způsobem podílejí na hospodářské soutěži, a zákon je tímto pojmem označuje. Soutěžiteli tedy jsou:

- stát;

- charitativní instituce;
- kulturní instituce;
- svodní tvořící umělci,
- veřejnoprávní instituce;
- podnikatelé podle obchodního zákoníku – viz ustanovení § 2 odstavec 2 – osoba zapsaná v OR, osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění nebo osoba podnikající podle zvláštního předpisu, osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu;

Tzv. osoby pomocné jsou osoby, které se podílejí na nekalosoutěžních deliktech, mezi které patří například členové statutárních orgánů některého ze soutěžitelů a dále osoby, jež jsou zaměstnanci soutěžitele, týká-li se to podplácení. Nebo jedná-li se o porušení obchodního tajemství, tak jsou to osoby, které se dozvěděly o obchodním tajemství a poskytly informace o něm jiné osobě nebo je využili sami pro sebe.

Spotřebitel je osoba, která stojí na straně poptávky. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele praví, že spotřebitelem je fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

2.4 Soutěžitelé

Veškeré osoby, které se účastní hospodářské soutěže a mezi, kterými nepochybně může vzniknout soutěžní vztah, se nazývají, jak už je výše zmíněno, soutěžitelé. Subjektem soutěžního vztahu, tak může být jak právnická, tak i fyzická osoba. Toto vyplývá z ustavení § 41 odst. 1 ObchZ – fyzické i právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé (dále jen „soutěžitelé“), mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti; jsou však povinny přitom dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat.

Podle výše uvedeného ustanovení jsou tedy soutěžiteli:

- podnikatelé podle § 2 odst. 2 ObchZ a to – osoby zapsané v obchodním rejstříku, osoby, jež podnikají na základě

živnostenského oprávnění nebo jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů a osoby, které provozují zemědělskou výrobu a jsou zapsány v evidenci podle zvláštního předpisu, dále

- veškeré ostatní subjekty, které se na soutěži podílejí, i když nejsou podnikateli, nebo je-li jejich podnikatelský status sporný, jde zejména o:
 - stát a veřejnoprávní instituce,
 - svobodně tvořící umělce,
 - charitativní a kulturní instituce.

„Podstatná je tu existence určitých ekonomických („podnikatelských“) prvků v činnosti těchto subjektů. Naproti tomu nerozhoduje, nakolik jsou tyto prvky v činnosti těchto soutěžitelů intenzivní a pro jejich celkovou činnost významné, anebo zda se snad v jejich činnosti projevují trvale nebo periodicky, či jen příležitostně. Nerozhoduje ani to, zda jde o činnost legální nebo jde-li o podnikání bez povolení (sc. neoprávněné).“³¹

Dostupná literatura nabízí dvě rozlišení pojmu soutěžitel, a to:

- **soutěžitel v užším slova smyslu** – přímý, bezprostřední soutěžitelé, kteří soupeří o umístění na trhu,
- **soutěžitel v širším slova smyslu** – účastníci, kteří napomáhají přímým konkurentům k upevnění silné pozice na trhu, usilují o zlepšení pozice někoho jiného.³²

Soutěžitele, jenž podniká na základě příslušného oprávnění, nazýváme oprávněným soutěžitelem. Naproti tomu jednání soutěžitele, který nepodniká na základě příslušného oprávnění čili například bez živnostenského oprávnění nebo koncesní listiny, považujeme za nedovolenou soutěžní činnost. Obchodní zákoník mezi tímto rozdělením soutěžitelů nestanovil rozdíl, proto podle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze zde dne 8. února 1996, sp. zn. 3 Cmo 788/94 stanovil: „Je nerozhodné pro

³¹ ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 299. ISBN 978-80-7179-583-4.

³² VEČERKOVÁ, E. in POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 193. ISBN: 978-80-7357-491-8.

*existenci soutěžního vztahu, zda nekalosoutěžně jednající subjekt jedná v rozsahu svých podnikatelských oprávnění či nikoliv.*³³

Soutěžitelem ovšem může být i osoba, která teprve vstupuje na trh, kterou můžeme nazývat zakladatelem, což potvrzuje v rozhodnutí Nejvyšší soud ČR ze dne 11. září 1992, sp. zn. 3 Cmo 36/92: „*soutěžní vztah však bude dán i při jednání soutěžitele vůči jinému, který se určitou obchodní činností dosud nezabývá, avšak vzhledem ke všem okolnostem lze výkon takové činnosti u něho postupem doby s nejvyšší jistotou předpokládat.*“³⁴ Do soutěžního vztahu se mohou dostat i soutěžitelé, kteří jsou pouze potenciaální, tedy soutěžitelé, kteří existují nebo teprve vzniknou. „*Obecně vyjádřeno, jsou hospodářskými soutěžiteli, všichni ti, kdo se na základě objektivní povahy svých výrobků či služeb nebo na základě vlastní aktivity střetnou v boji o zákaznickou peněženku*“³⁵

Není možné, aby existoval soutěžitel jako takový, sám o sobě. Postavení soutěžitele se totiž může projevit pouze ve vztahu k dalším soutěžitelům či spotřebitelům.

2.5 Spotřebitelé

Z výše uvedeného podle ustanovení § 2 odst. 1a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, se spotřebitelem rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti, ale výrobky a služby nakupuje a využívá. Podle ustanovení § 52 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku „spotřebitelem je fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.“

Ne vždy, když jsou porušena práva spotřebitelů, se musí jednat o nekalosoutěžní jednání. Pokud bychom hovořili o tomto jednání, tak by musely být splněny znaky, které jsou vyčteny v generální klauzuli. Dojde-li k tomu, že je spotřebitel krácen

³³ ONDREJOVÁ, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 35, ISBN: 978-80-7357-505-2.

³⁴ Zpracováno dle: Tamtéž str. 33

³⁵ HAJN, P. Ke způsobilosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. *Právní praxe v podnikání: měsíčník Komory komerčních právníků ČR*, Praha: Bonus, 1993, č. 3, s. 10, ISSN: 1210-4043.

na svých právech a nebude se jednat o jednání, které narušuje hospodářskou soutěž, tak se bude dále postupovat podle výše uvedených zákonných čili podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele nebo podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Konkurenční souboje a celkově soutěžní vztah je mířený v první řadě na spotřebitele. Protože bez konečných spotřebitelů by soutěžní vztah neměl vůbec žádný smysl. Spotřebitel má tedy významné postavení v hospodářské soutěži. Protože bude-li hospodářská soutěž fungovat jak má, tak největší užitek z toho bude mít spotřebitel, který se dostane k cenově výhodnému a kvalitnímu zboží. Velký důraz je kladen na ochranu spotřebitele, pokud by mělo dojít k dominantnímu postavení soutěžitelů na trhu nebo dojde-li například ke kartelovým dohodám. U kartelových dohod totiž dochází k cenovým dohodám, které jsou pro spotřebitele největší hrozbou. Spotřebitelé by měli mít přístup ke správným informacím o nabízených výrobcích a službách, které si kupuje. Této ochraně hodně napomohlo memorandum mezi Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže („dále jen Úřad) a Sdružením obrany spotřebitelů (dále jen „SOS“), které uvádí, že: *„Úřad jako ústřední orgán státní správy pro podporu a ochranu hospodářské soutěže proti jejímu nedovolenému omezování, který má výlučné oprávnění posoudit, zda nedochází k narušení hospodářské soutěže zakázanými dohodami, zneužití dominantního postavení nebo spojováním soutěžitelů, a SOS jako občanské sdružení, jehož cílem je hájit zájmy spotřebitelů, vzdělávat a vychovávat je k účinnému využívání jejich práv a posilování jejich postavení na trhu, považující tržní význam, který činnost Úřadu i SOS v této oblasti má, a vědomi si výhod, které může spolupráce Úřadu a SOS přinášet, se dohodly na následujících formách spolupráce:*

- (1) SOS bude Úřadu poskytovat informace o možném porušení právních předpisů, které spadají do působnosti Úřadu, jakož i další podklady potřebné k jejich posouzení,*
- (2) zástupci Úřadu a SOS budou konat konzultace ve věcech možných narušení hospodářské soutěže, která mají nepříznivé dopady na spotřebitele; tyto konzultace se nemohou týkat konkrétních případů ani předurčovat stanovisko, které Úřad zaujme v rozhodnutí vydaném v rámci správního řízení,*

(3) *Úřad a SOS budou pravidelně vyhodnocovat účinnost této spolupráce, případně navrhnout její zlepšení.*³⁶

Z výše uvedeného memoranda vyplývá, že spolupráce mezi těmito subjekty je nápomocná ke zlepšení postavení spotřebitelů na trhu. Spotřebitelům tento dokument dává možnost podávat návrhy Úřadu na přezkoumání. Povinností Úřadu je podněty přezkoumávat z hlediska dopadu na konečného spotřebitele, protože „*spotřebitelé by měli v efektivní hospodářské soutěži vidět jeden z nejvýznamnějších prostředků ochrany svých vlastních zájmů.*“³⁷

V oblasti hospodářské soutěže vstupují do vzájemných soutěžních vztahů soutěžitelé, kteří soutěží o spotřebitele, který je objektem těchto vztahů. Jednáním soutěžitelů může být spotřebitel dotčen, nicméně ten je chráněn v rámci svých smluvních vztahů. Toto platí i pro soutěžitele, kteří jsou také chráněni.

³⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Metodiky a dokumenty*. [online] © 2012 [cit. 2013-01-10] Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/metodiky-a-dokumenty.html>

³⁷BEDNÁŘ, J.: *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a nejzávažnější formy soutěžního práva*. Obchodní právo, 2005, s. 16-27. č. 01/2005.

3 SOUTĚŽNÍ VZTAH A NEKALÁ SOUTĚŽ

Rozsáhlé chápání pojmu „soutěžní vztah“ umožňuje, aby soudy řešily konkrétní případy podle práva nekalé soutěže.

Soutěžní vztah není možné brát bezbřezě. P. Hajn „zdůrazňuje, že nikoli každý případ, kdy jeden hospodářský soutěž způsobí újmu druhému hospodářskému subjektu a omezí tím jeho hospodářské vyhlídky, se dá kvalifikovat jako soutěžní jednání. Např. neplnění povinnosti ve dvoustranném právním poměru se nedá samo o sobě kvalifikovat jako nekalá soutěž a mnohdy podléhá pouze režimu závazkových vztahů. Dalo by se říci, že množina „nekalých soutěžních praktik“ je podmnožinou množiny „protiprávních nežádoucích postupů, které oslabují konkurenční schopnost“. Porušení smluvního závazku bude typicky projevem objektivních okolností (např. cukrovar nedodá kontrahované množství cukru výrobcí marmelád, neboť byla špatná sklizeň cukrové řepy) nebo důsledkem nedbalosti či bude pramenit z úmyslu získat jisté výhody (např. obstarat si snadno dostupný faktický úvěr tím, že nebude včas plněn peněžitý závazek). Takovéto jednání sice zdánlivě znaky generální klauzule naplňuje, ale chybí soutěžní vztah, tudíž nejde o jednání v hospodářské soutěži. Jiná situace by nastala, kdyby zmíněný cukrovar nedodával kontrahovaný cukr opakovaně, přivedl tak výrobce marmelád k likvidaci a pak sám zaujal jeho místo na trhu s marmeládami.“³⁸

„Je zapotřebí soutěžní vztah interpretovat v návaznosti na pojem soutěžitele co se týče účelu ochrany proti nekalé soutěži velmi obšírně. Ne vždy jsou soutěžitelé přímými soutěžiteli, ale všechny subjekty, působící v obdobných či navzájem zaměnitelných oborech nebo hospodářských činnostech. Jako přímí soutěžitelé nevystupují jen ti, kteří jsou ve stejném nebo příbuzném úseku, ale také ti, kteří nabízejí výrobky a služby navzájem vyměnitelné. Hospodářskými soutěžiteli jsou tedy všichni ti, mezi kterými na základě objektivní povahy výrobků a služeb nebo na základě vlastní činnosti dojde na trhu k hospodářskému zájmovému střetu. *Soutěžitele tedy je možné chápat jako subjekty, mezi kterými pro nekalost počínání jednoho z nich vlastně nikdy nedojde k přímému konkurenčnímu střetu.*“³⁹

³⁸ HAJN, P.: *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2000. ISBN 80-2102-282-5.

³⁹ ONDREJOVÁ, Dana. *Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže* [online]. Wolters Kluwer, 201 [cit. 2014-02-15]. ISBN:978-80-7357-670-7. Dostupné z: http://www.ebux.cz/index.php?pg=8&subpg=2&ic=knihovna&icc=hlavni_navigace

3.1 Generální klauzule

Dle výše uvedeného vzniká soutěžní vztah mezi subjekty na trhu čili mezi soutěžiteli. Každý ze soutěžitelů se snaží vydobýt si co nejlepší a nejprospěšnější postavení na trhu. Činí tak prostřednictvím nabídky kvalitnějších výrobků či služeb než konkurence nebo lepší reklamou, servisem atp. Ovšem ne vždy je však toto jednání v souladu se zákonem a dobrými mravy soutěže. Proti takovému jednání, které by ohrožovalo nebo se nějakým určitým způsobem dotýkalo ostatních soutěžitelů, je možné se bránit. Takové jednání, které je v rozporu s hospodářskou soutěží, nazýváme nekalosoutěžní jednání a je obsaženo v generální klauzuli, jejíž přesnou specifikaci nalezneme v ustanovení § 44 odst. 1, zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník: „nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům. Nekalá soutěž se zakazuje.“

„Zákonodárce, který se rozhodne stíhat nekalou soutěž speciálními ustanoveními, stojí před těžkým úkolem. Základní problém je v tom, že není možné zakázat nekalou soutěž jen kazuisticky utvářenými ustanoveními (protože podnikatelská invence vždy nalezne způsob, jak škodit konkurenci nekalými jednáními výslovně zakázanými.)“⁴⁰ „Lidskému druhu je vlastní podnikatelská invence, vynalézavost, je nutné odlišit soutěžní kreativitu přijatelnou od nepřijatelné.“⁴¹ „Za těchto okolností nezbude, než kazuistické normy doplnit abstraktně formulovaným generální zákazem, označovaným často také termínem obecná doložka. Tímto způsobem vyřeší uvedený problém legislativa pro sebe uspokojivě; avšak problém konkrétního odlišení dovolených a zakázaných soutěžních jednání v důsledku toho přenáší na judikaturu, spoléhajíc na soudcovskou invenci. To je ale jediný možný způsob uspokojivého řešení této otázky a judikatuře se tím dává prostor, aby ji na základě všeobecného zákonodárcova pokynu řešila soudcovskou tvorbou práva na základě zákona. Před soudcem tak stojí úkol, aby moudře a odpovědně posoudil, jaké jednání je ještě

⁴⁰ ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 306. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁴¹ LERCHOVÁ, P. *Označování zboží a služeb a nekalá soutěž*. Brno, 2010/2011, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva, vedoucí diplomové práce: JUDr. Eva Večerková, Ph.D. - P. Hajn ji označuje jako „perverzní tvořivost“. „Lidé jsou vynalézaví v hledání způsobů, s jejichž pomocí by bylo možné předběhnout konkurenty či doběhnout spotřebitele. I když by zákonodárce zapověděl sto nežádoucích soutěžních postupů, nápadití konkurenti objeví stoprvý.“

projevem zdravé (resp. z hlediska společenského ještě tolerovatelné) podnikatelské invence, a kdy již jde o jednání proti dobrým mravům soutěže.

Význam generální klauzule je dvojnásobný.⁴²

1. Znaky, které jsou uvedené v ustanovení o generální klauzuli, musí být splněny i v případě, jedná-li se o konkrétní jednotlivě definované skutkové podstaty nekalé soutěže. Taková jednání mohou být považována za nekalosoutěžní pouze v případě, jde-li o jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy a může přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům. *„I to lze demonstrovat na poměrně názorném příkladu z praxe. Na stanici Český rozhlas 1 – Radiožurnál hlasatel pronesl v 8:12 hod. dne 25. 10. 1996 následující větu: „Pokud jste dnes ráno nečetli noviny, tak se do toho ani nepouštějte, protože za chvíli bude čtvrt na devět, kdy začíná náš přehled denního tisku.“ Výrok může na první pohled vzbuzovat dojem, že jde o nekalou soutěž, protože se tu v podstatě říká: Nečtěte noviny, poslouchajte raději rádio. Mezi masmédií tohoto typu navíc existuje zcela zřetelný soutěžní vztah. Nejde však o jednání způsobilé přivodit vydavatelům novin újmu – žádného posluchače sporného výroku nemohou slova hlasatele ovlivnit tak, aby si přestal kupovat denní tisk. O nekalou soutěž se tedy nejedná.“⁴³*
2. Jednání, které splňuje znaky generální klauzule, může být hodnoceno jako nekalá soutěž i v případě, že nespadá pod žádnou z konkrétních skutkových podstat nekalé soutěže.

K určitým znakům generální klauzule se nevyjadřuje pouze obchodní zákoník, ale také judikatura: *„Při zkoumání podmínek naplnění generální klauzule nekalé soutěže není samo o sobě rozhodné, zda tvrzeným závadným jednáním byly či nebyly porušeny předpisy z určitého odvětví práva jiného než té části, která upravuje horizontální vztahy při podnikání, tedy zda jsou porušovány předpisy veřejného práva či práva soukromého, rovněž není rozhodné, zda daná konkrétní oblast práva zároveň upravuje kontrolní mechanismy a prostředky k nápravě včetně sankcí, směřujících k porušovateli těchto předpisů. Rozhodné naopak je, zda tvrzené jednání, které je v rozporu s právními předpisy, má kauzální vztah k hospodářské soutěži a dopad v soutěži. Tedy zda tvrzené*

⁴² ELIÁŠ a kolektiv. *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. s. 306. ISBN 978-80-7179-583-4.

⁴³ Zpracováno dle: *Tamtéž*, s. 307

jednání je porušením dobrých mravů soutěže, došlo k němu v rámci hospodářské soutěže a toto jednání je způsobilé vyvolat újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, tedy zda jsou dány předpoklady kvalifikace jednání podle § 44 odst. 1 ObchZ“.⁴⁴

3.2 Nedovolené omezování soutěžního vztahu

3.2.1 Dohody narušující soutěž

Dohody, které vznikají mezi soutěžiteli na základě jejich rozhodnutí, jež vedou k jejich sdružení a jednání těchto soutěžitelů ve vzájemné shodě, jejichž cílem nebo výsledkem je narušení právě hospodářské soutěže, jsou zakázané a ve výsledku neplatné, pokud tento nebo jiný zvláštní zákon nestanoví něco jiného nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku. Pokud dopady nějakých dohod na hospodářskou soutěž jsou zanedbatelné, nejsou považovány za zakázané.⁴⁵

Z důvodu dosažení zisku, snížení nákladů nebo omezení konkurence, se často společnosti uchylují k tomu, že si vzájemně pomáhají. Vzájemná spolupráce mezi těmito podniky může být zjevná, potom hovoříme o kartelech, nebo může být skrytá, čímž je tichá dohoda. Kartelová dohoda je uzavírána buď písemně, nebo ústně mezi soutěžiteli. Abychom mohli hovořit o kartelové dohodě, musí vycházet z obchodního práva. Tyto dohody jsou ve všech vyspělých ekonomikách zakázány a to proto, aby hospodářská soutěž nebyla narušována. Takto zakázané dohody jsou neplatné. Kartelové dohody mají ten význam, že je vyloučena konkurence mezi společnostmi, organizacemi nebo podniky, avšak organizační a právní samostatnost zůstává zcela zachována. K uzavírání těchto zakázaných dohod dochází nejčastěji na oligopolních trzích.

Příklad jedné takové kartelové dohody: „*Úřad na ochranu hospodářské soutěže v roce 2002 udělil několika distributorům pohonným hmot (Benzina a.s., Shell Czech republic a.s., OMV Česká republika s.r.o., Aral ČR a.s., ConocoPhillips Czech republic s.r.o., Agip Praha a.s.) rekordní pokutu za nezákonné sladování cen, tzn., společnosti určovaly ve vzájemné shodě (§3 odst. 1 ZOHS) prodejní ceny automobilového benzínu*

⁴⁴ MACEK, J. *Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha: C.H.BECK, 2000, str. 98. ISBN: 80-7179-256-X

⁴⁵ Zákon č. 143/2001 Sb. ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora, významná tržní síla. § 3, s. 130.

*Natural 95 u svých čerpacích stanic. Během 36 hodin zvýšily společně cenu benzínu Natrual 95 o 1 Kč/l a vzájemně tak vyloučily působení konkurenčního prostředí. Pro zvýšení prodejních cen automobilového benzínu však na trhu neexistoval důvod. ÚOHS se zabýval újmou, jež byla způsobena spotřebitelům, přičemž se zpracoval odhad výnosu. Pokuta dosáhla výše 313 mil. Kč, mezi jednotlivé firmy byla rozdělena podle výše obratu.*⁴⁶

Nebezpečí plynoucí z kartelových dohod spočívá zejména v tom, že se mohou skrytě tvořit monopoly, které budou mít negativní důsledky. Tzv. paralelní jednání může být také považována informovanost o technologiích nebo podnikatelských záměrech mezi společnostmi.

Ne všechny dohody, ke kterým může dojít mezi soutěžiteli, jsou zakázané. Dohoda, která má pozitivní důsledky, je tzv. franchising. Je to dohoda, která stanoví způsob činnosti a marketing, jež bude využíván. Jedná se o právo, která nám umožňuje používat obchodní známku a znalosti, které jsou ve vlastnictví nějaké korporace. Příkladem této dohody jsou třeba řetězce rychlého občerstvení, kam spadají KFC, McDonald's, Bageterie Boulevard, Burger King a mnoho dalších.

Generální klauzuli stanovující jednání, které je proti dohodám narušujícím hospodářskou soutěž nalezneme v čl. 81 odst. Smlouvy o založení Evropského společenství na úrovni práva Evropského společenství a v § 8 Zákona o ochraně hospodářské soutěže, kde se dozvíme, že za zakázanou dohodu je brána taková dohoda, která může být dohodou soutěžitelů, jednáním soutěžitelů, které je ve vzájemné shodě a rozhodnutím sdružení soutěžitelů.

Dohoda mezi podniky neboli dohoda soutěžitelů je dvoustranný či vícestranný právní úkon. Dohoda má proti-soutěžní charakter, ale může jít o rámcovou smlouvu. Forma je písemná, ústní anebo taková, která podává určitý projev vůle. Základním principem je koordinovaná taktika, jež poškodí činnost hospodářské soutěže.

⁴⁶ *Výroční zpráva ÚOHS z roku 2002.* [online]. © 2012. [cit. 2013-01-25]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>

3.2.2 Horizontální dohody

Mezi horizontální dohody patří dohody mezi výrobci či maloobchodníky. Především na základě férové soutěže a spolehlivých informací je založen řádný styk s konkurenty. Jedná se o dohody mezi společnostmi, které si konkurují na totožné výrobní nebo distribuční úrovni trhu. *„I když tyto dohody mohou vést ke značným ekonomickým přínosům a také k nim vedou, mohou také potencionálně narušovat hospodářskou soutěž. Proto i když je spolupráce mezi konkurenty v dnešní ekonomice stále důležitější, jsou nutná pravidla přispívající ke konkurenceschopnosti.“*⁴⁷

Přísně zakázané horizontální dohody:

- dohoda o omezení výroby nebo prodeje
- dohody o cenách
- dohody o rozdělení trhu
- bid rigging – informujte o každém podezření

Efektivní horizontální dohody:

- dohoda o společném prodeji
- dohoda o společném nákupu
- výměna informací mezi konkurenty

Příkladem dohody o cenách může být případ, *„kde by zástupci společnosti OLMA, a.s. dohodli se zástupci společnosti Mlékárna Valašské Meziříčí, spol. s r.o., že nebudou prodávat čerstvé mléko s obsahem tuku 1,5 % za cenu nižší než 19,90 Kč/l, jednalo by se nepochybně podle soutěžního práva o zakázanou dohodu o přímém určení cen.*

Dohody a rozdělení trhu. *Příslib společnost Profrost a.s., že nebude dodávat mražené pečivo na území města Brna, pokud společnost VAMIX ČR nebude stejné zboží dodávat na území města Zlína, by byl podle soutěžního práva považován za zakázanou dohodu o rozdělení trhu.*

⁴⁷ *Výjimky pro určité horizontální dohody.* [online]. © 2012. [cit. 2013-09-15]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/other/126068_cs.htm

Dohody o rozdělení zákazníků. *Příslib společnosti Kostelecké uzeniny a.s., že nebude své výrobky prodávat restauračním zařízením, pokud společnost KRÁSNO, spol. s r.o. nebude zásobovat supermarkety, by byl dle soutěžního práva považován za zakázanou dohodu o rozdělení zákazníků.*

Dohody o omezení výroby či prodeje. *Pokud by se výrobci krmných směsí na území České republiky dohodli, že po dobu čtyř let budou prodávat pouze 40 % své produkce ve srovnání s předcházejícím obdobím, aby mohli vyprodat své zásoby, a to dokonce za vyšší cenu, dopustili by se tím podle soutěžního práva uzavření zakázané dohody o omezení prodeje.*

Dohody o výměně informací. *Za zakázanou dohodu o výměně informací by bylo možné považovat situaci, pokud by např. společnost Delta Pekárny, a.s. zaslala společnosti PENAM, a.s. informaci, jaké marže hodlá na prodávané výrobky uplatňovat v nadcházejícím období, a společnost Delta Pekárny a.s. by se proti tomuto kroku neohradila a nesdělila, že si nepřeje obdobné informace dostávat.“⁴⁸*

3.2.3 Vertikální dohody

Mezi vertikální dohody patří například dohody mezi výrobcem a obchodníkem. Dle ustanovení § 5 zákona č. 143/2001 Sb., ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora, významná tržní síla je „vertikální dohodou dohoda mezi soutěžiteli, kteří působí na různých úrovních trhu zboží.“

Přísně zakázané vertikální dohody:

- určování cen pro další prodej
- určování prodejních území/cílových zákazníků
- bránit internetovému prodeji

Potenciálně problematické:

- exkluzivní distribuční dohody
- vázané prodeje
- výhradní nákup

⁴⁸ Odborné školení z oblasti soutěžního práva. AGROFERT HOLDING, a.s., prezentace, str. 17

Příklad vertikální dohody. „V roce 2012 potvrdil Krajský soud v Brně pokutu ve výši 2.316.000,- Kč výrobci outdoorového vybavení HUSKY CZ, který založil svou cenovou politiku na ústních dohodách a povinném dodržování doporučených maloobchodních cen ze strany jeho odběratelů, internetových prodejců. Sankcionovaná společnost přitom tyto ceny vymáhala pod hrozbou přerušení dodávek zboží či jiných sankcí. Soud v tomto případě přisvědčil, že také vynucování pouze doporučených cen prostřednictvím sankčního mechanismu je zakázaným určováním cen.

Další příkladem je: společnost Yamaha, výrobce hudebních nástrojů, dostala v roce 2003 pokutu ve výši 2,5 mil. EUR za to, že v rámci svého distribučního systému určovala svým odběratelům – obchodníkům, za kolik mají jí vyráběné hudební nástroje prodávat konečným spotřebitelům.

3.2.4 Zneužití dominantního postavení

Aby ekonomika byla funkční je zapotřebí mít určitou míru konkurence na trhu. Konkurenceschopnost ekonomiky bohužel nemá tu schopnost, aby se sama regulovala, a proto z toho důvodu je velice potřebná regulace vládní.

Ustanovení § 10 odst. 1, zákona č. 143/2001 Sb., ochrana hospodářské soutěže říká: „Dominantní postavení na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích.“ Jiná definice uvádí: „Dominantní postavení je chápáno jako hospodářské postavení podniku na trhu v takové situaci, ve které má možnost zabránit další existenci účinné soutěže na relevantním trhu, zejména proto, že se může chovat vůči svým konkurentům a koneckonců i odběratelům a spotřebitelům do značné míry nezávisle.“⁴⁹

Ovšem dominantní postavení na trhu jako takové není zakázáno, ani vznik tohoto postavení. Jediné co zakázané je, je jeho zneužití. Zneužití postavení na trhu lze chápat jako útok proti hospodářské soutěži. Je-li takovéto dominantní postavení v rozporu s platnou právní úpravou, je zcela neplatné. K neplatnosti není potřebný žádný důkaz.

⁴⁹ DĚDIČ, J., ČECH, P., *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo*. 2. vyd. BOVA Polygon. Praha, ISBN 80-7273-122-X

Zneužití dominantního postavení, které má za následek újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů je zakázáno. Zneužitím dominantního postavení může být zejména

- a) přímé či nepřímé vynucování podmínek, které nejsou přiměřené ve smlouvách s dalšími účastníky na trhu, zejména jde-li o vynucování plnění,
- b) vázání souhlasu s uzavřením smlouvy s podmínkou, že druhá smluvní strana odejme i další plnění, které věcně ani dle obchodních zvyklostí nesouvisí s požadovaným předmětem smlouvy,
- c) uplatňování rozdílných podmínek při stejné či srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům na trhu, kteří jsou těmito rozdílnými podmínkami v hospodářské soutěži znevýhodňováni,
- d) stopnutí nebo omezení výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů,
- e) dlouhodobé nabízení a prodej zboží za nepřiměřeně nízké ceny, které způsobí nebo mohou způsobit narušení hospodářské soutěže na trhu,
- f) odmítnutí poskytnout ostatním soutěžitelům na trhu za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo podobným rozvodným a jiným infrastrukturním zařízením, které soutěžitel v dominantním postavení má ve vlastnictví nebo využívá na základě jiného právního důvodu, pokud jiní soutěžitelé z právních nebo jiných důvodů nemohou bez spoluužívání takového zařízení působit na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé, kteří přitom neprokážou, že takové spoluužívání není z provozních nebo jiných důvodů možné anebo je od nich nelze spravedlivě požadovat. Přiměřeně toto platí i pro odmítnutí přístupu jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu k využití duševního vlastnictví nebo přístupu k sítím, jež vlastní soutěžitel, který je v dominantním postavení nebo je využívá na základě jiného právního důvodu, za předpokladu, že je takové využití nezbytné pro účast v hospodářské soutěži na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé na jiném trhu.⁵⁰

Dominantní postavení může být na obou stranách, jak na straně poptávky, tak i na straně nabídky. Bude-li dominantní postavení na straně nabídky, půjde o případ,

⁵⁰ Zákon č. 143/2001 Sb. ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora, významná tržní síla § 11

kdy poskytovatel zboží nebo služeb se může do jisté úrovně chovat značně nezávisle na ostatních soutěžitelích, kteří poskytují služby, nebo na zákaznících. Má-li jít o stranu poptávky, tam je situace dominantního postavení méně častá. Pokud má subjekt dominantní postavení na straně poptávky, tak je nezávislý do jisté míry na ostatních odběratelích stejného zboží či služeb a na dodavatelích. S touto situací se můžeme setkat za předpokladu, že je pouze minimální okruh odběratelů určitého zboží. Příklad, kdy dominantní postavení nastává na obou stranách, je nejméně častá.

Jako příklad zneužití dominantního postavení můžu uvést: „*Antimonopolní úřad potrestal Telefóniku Czech Republic. Za zneužití dominantního postavení Českého Telecomu v letech 2001 a 2002 má firma zaplatit 93,1 milionu Kč. Telefónica v minulosti Telecom ovládla. Původně měla firma zaplatit za zneužití postavení na trhu poskytování veřejných telefonních služeb určených podnikatelům pomocí veřejných pevných telekomunikačních sítí 81,7 milionu. Bývalý Český Telecom, jehož je Telefónica právním nástupcem, se porušení soutěžních pravidel dopustil v letech 2001 a 2002, když s téměř třemi tisíci podnikatelskými subjekty uzavřel smlouvy na poskytnutí cenových plánů. V těchto smlouvách se zákazník zavazoval provolat každý měsíc minimální stanovený objem hovorů, který musel uhradit, i když ho plně nevyčerpal. Smlouvy také nemohly být zákazníkem vypovězeny před datem ukončení stanoveným ve smlouvě a zákazníci rovněž nesměli využívat hlasových služeb od jiného poskytovatele než společnosti Český Telecom. Navíc podle něj firma vůči některým zákazníkům uplatňovala individuální podmínky odlišné od podmínek standardních cenových plánů pro podnikatele a rovněž aplikovala programy Winback/Retence s cílem získat a udržet zákazníky na úkor konkurence. Tímto jednáním došlo v období, kdy existoval veřejný zájem na liberalizaci telekomunikačního sektoru, k narušení hospodářské soutěže. A to nejen vytvořením bariéry pro rozvoj konkurence, ale i cenovou diskriminací podnikatelských subjektů, které s účastníkem řízení uvedené smlouvy neuzavřely. Podle něj získali jednotliví zákazníci od firmy v dominantním postavení různé slevy či výhody za závazek odebírat služby či předem stanovené množství služeb. Podle Úřadu na ochranu hospodářské soutěže šlo o zakázané věrnostní rabaty a obchodní politika*

Českého Telecomu vedla k narušení hospodářské soutěže, což znesnadnilo vstup alternativních operátorů na trh.⁵¹

„Německý soutěžní úřad udělil v roce 2007 společnosti Rossmann, provozující maloobchodní řetězec drogérii, pokutu ve výši 300.000 EUR za zneužití dominantního postavení formou predátorských cen. V průběhu vyšetřování se ukázalo, že Rossmann systematicky nabízel 55 produktů od různých výrobců a dodavatelů za cen pod úrovní vlastních nákladů. V průběhu řízení se Rossmann hájil tím, že se jednalo o pouhou reakci na cenovou politiku diskontního řetězce LIDL. Nicméně podnákladové ceny jako reakce na cenovou politiku konkurence nejsou relevantním objektivním ospravedlněním.

Posledním příkladem, který bych ráda uvedla je případ z roku 1987, kdy Evropská komise uložila pokutu ve výši 6 mil. EUR společnosti Hilti, což byl dominant na trzích pistolí pro nastřelování hřebíků a nábojnic pro nastřelovací pistole. Společnost Hilti se měla dopustit více forem protisoutěžního jednání, a to zejména vázání prodeje hřebíků na prodej nábojnic. Jednání společnosti Hilti bylo navíc cíleně mířeno vůči jejím konkurentům na příslušných trzích.⁵²

⁵¹IDNES.CZ. *Telefónica dostala pokutu 93 milionů za zneužití postavení.* [online]. © 1999-2013. [citace 2013-02-20]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/telefonica-dostala-pokutu-93-milionu-za-zneuzeni-dominantniho-postaveni-143-/ekoakcie.aspx?c=A121017_130942_ekoakcie_spi

⁵² *Odborné školení z oblasti soutěžního práva.* AGROFERT HOLDING, a.s., prezentace, str. 35-36

4 SOUTĚŽNÍ VZTAH A JUDIKATURA VE VĚCECH NEKALÉ SOUTĚŽE

Soutěžní vztah, dle již uvedeného, vzniká zpravidla mezi dvěma subjekty, ale oba dva tyto subjekty nemusejí být stíhání pro nekalou soutěž. Stíhán může být i pouze jeden ze subjektů, který se nachází na trhu v monopolním postavení, dojde-li z jeho strany k porušení pravidel stanovených zákonem. Postihnout je možné i případy, u kterých soutěžní vztah vznikne až v budoucnu.

Má-li se začít projednávat případ, který se týká nekalé soutěže, je nutné, aby bylo rozhodnuto, zdali se napadané jednání uskutečnilo uvnitř hospodářské soutěže. Odpovědí na tuto otázku nemůže být fakt, že subjekty jsou či nejsou soutěžiteli. Takovým příkladem může být rozhodnutí prvorepublikového nejvyššího soudu, který se v roce 1935 zabýval otázkou, jestli může být z nekalé soutěže žalován jak vydavatel, tak i redaktor časopisu i s tiskařem. Jednalo se o článek zabývající problematiku výzvou směřující na spotřebitele, aby nenakupovali u hospodářských družstev. „*Není potřeba, aby tyto osoby byly soutěžiteli, ale vyžaduje se, aby se závadné projevy staly v hospodářském styku. Že tomu tak jest, o tom nemůže býti pochybnosti již podle obsahu závadného článku, z něhož je zřejmé, že se pisatel obrací na zákazníky v zájmu jedné skupiny soutěžitelů, to jest soukromých obchodníků, na úkor druhé, to jest hospodářských družstev. Z obsahu je také vidět, že nešlo jenom o nevinnou novinářskou polemiku, jež by postrádala jakéhokoli podkladu, pokud by šlo o soutěž obou skupin, a jež by byla vedena výlučně jinými pohnutkami než právě pohnutkou, aby zasáhnuo bylo do soutěže obou skupin.*“⁵³

„Podnikání dvou subjektů, které mají odlišný charakter a každý má jiné místo podnikání, není důvodem k tomu, aby mezi nimi nemohl existovat soutěžní vztah. Důležitý je fakt, že jednání jednoho subjektu zasahuje do činnosti toho druhého, nikoli místo či předmět podnikání. Ne jen mezi obchodníky se stejnými nebo obdobnými výrobky a službami může existovat soutěžní vztah. Takový vztah může vzniknout

⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29.11.1935, Rv (2136/35), Vážný č. 14743 [online] © 2012 [cit. 2014-02-10] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptcojtgvpixmyl2nz4v6mjug42dg&conversationId=2621749>

i mezi podnikateli jejichž výrobky a služby jsou velice odlišné, ale musí mezi nimi být určitá substituční možnost.⁵⁴

Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 4 Obo 84/2007. Šlo o případ, kdy žalobcem byl jeden z největších výrobců medu na území Slovenské republiky a žalovaným č. 1 byl vydavatel měsíčníku S. v., který zveřejnil článek, který napsal žalovaný č. 2 s názvem „Období krize jsou bolestné, ale nikdy nejsou věčné“. V článku byly uvedeny nepravdivé údaje a to: „X, už dlouho dodává do obchodů, podle mého názoru, izoglukózu ochucenou medem s nápisem Včelí med a následují jej i jiní výrobci. Med od X. nemá nic společného s pravým medem a kupující jsou tak klamáni nekřesťanským způsobem při přípravách na křesťanské svátky, kterými jsou Vánoce.“ Nejvyšší soud Slovenské republiky našel mezi účastníky soutěžní vztah. Žalobci byla způsobena škoda žalovaným č. 2 (autorem) a žalovaný č. 1 se podílel na medializaci lživých informací.

Dalším příkladem judikatury, týkající se soutěžního vztahu v nekalé soutěži, je: *„Místní podnikatel Josef Novák, cukrář, ve své reklamě vyzývá muže, aby svým partnerkám místo květiny koupili jím prodávané kvalitní bonboniéry. Kromě toho rozšiřuje informace, že květiny zakoupené v místním květinářství jsou tak jako tak většinou povadlé a v okamžiku předání dámě „už notně unavené“. Místní podnikatel Josef Malý, květinář, považuje jednání za nekalosoutěžní a vidí v něm důvod poklesu prodeje svých výrobků. Podal proto na Josefa Nováka žalobu pro nekalou soutěž. Josef Novák při obraně namítá, že jeho jednání nelze považovat za nekalou soutěž. Argumentuje tím, že nenaplnuje znaky generální klauzule nekalé soutěže. Podle ní je nekalou soutěží jen takové jednání, k němuž dochází při hospodářské soutěži. Tato podmínka však podle Josefa Nováka není splněna, neboť on není se žalobcem v soutěžním vztahu. Namítá, že žalobcovy květiny a jeho cukrářské výrobky zcela nepochybně uspokojují rozdílné potřeby, a proto ani ony, ani jejich výrobci si nekonkurují. Protože žalobce a žalovaný nejsou v soutěžním vztahu, žaloba by měla být zamítnuta.“⁵⁵ Řešení tohoto případu je následující: „z generální klauzule nekalé soutěže obsažené v ustanovení § 44 odst. 1 ObchZ skutečně vyplývá, že k jednání musí*

⁵⁴ ONDREJOVÁ, Dana. *Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže* [online]. Wolters Kluwer, 2011 [cit. 2014-02-15]. ISBN:978-80-7357-670-7. Dostupné z: http://www.ebux.cz/index.php?pg=8&subpg=2&ic=knihovna&icc=hlavni_navigace

⁵⁵ *Zadání klauzurní práce z obchodního práva, 11. ledna 2008*, [online] © 2012 [cit. 2013-09-14] Dostupné z: <http://prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404044898/>

dojít při hospodářské soutěži. Soutěžní vztah může být dán nejen shodnou nebo obdobnou povahou dodávaných výrobků či služeb, ale i samotným soutěžním chováním osob, které se v tomto případě na místním trhu střetávají. Základem soutěžního vztahu může být, kromě objektivní povahy výrobků či služeb, jejich fyzikálních a dalších vlastností, i chování soutěžitele. Lze shrnout, že Josef Novák se do soutěžního vztahu k Josefu Malému „postavil“ vlastní reklamní aktivitou. Argumentu Josefa Nováka o absenci soutěžního vztahu vůči Josefu Malému tudíž nelze přisvědčit.“⁵⁶

Aby určité jednání mohlo být zařazeno pod hospodářskou soutěž, musí mezi soutěžícími subjekty existovat soutěžní vztah. Spousta žalovaných subjektů se v případě nekalé soutěže brání námitkou absence soutěžního vztahu s žalobcem. Dle výše zmíněného, dnešní judikatura umožňuje chápat soutěžní vztah obšírně, a proto je možné do něj zahrnout i subjekty, které mají odlišné předměty činnosti. Samozřejmě i toto chápání má své hranice.

Dle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 06. 1999, sp. zn. 3 Cmo 63/98: „Pokud se žalobce zabývá prodejem papírenského a drogistického zboží a žalovaný projekcí a montáží zejména telekomunikačních zařízení, pak okruh jejich zákazníků a obchodních partnerů se nekryje ani zčásti. Nelze ani dovodit z provedených důkazů, že jednání žalovaného bylo vedeno soutěžním záměrem ve vztahu k žalobci směřujícím k získání výhodnější pozice na trhu či jiné soutěžní výhody právě na úkor žalobce. Pak nelze ani dovodit, že je splněná podmínka pro kvalifikaci jednání žalovaného jako jednání nekalé soutěže, jež navozuje žalobcem tvrzený závadný stav, který žádá odstranit.“

I v dalším případě rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 04. 1995, sp. zn. 3 Cmo 328/94, šlo o soutěžní vztah. Žalobcem je zde subjekt P a žalovanou je zpěvačka a umělkyně. „Žalobce, který v rámci svého předmětu podnikání zprostředkovává účinkování tanečnic v zahraničních zábavních podnicích varietního typu, přičemž s ohledem na značnou problematičnost takových angažmá se prakticky výlučně orientoval na teritorium Itálie. Spojitost mezi těmito dvěma subjekty byla v práci s tanečními skupinami, i když v naprosto rozdílných oborech. Tím pádem mezi nimi neexistoval soutěžní vztah. Ke změně došlo v momentě, kdy žalovaná zveřejnila inzerát ve znění: „Hledám dívky 18 až 28 let do taneční skupiny na výjezdy

⁵⁶ *Zadání klauzurní práce z obchodního práva, 11. ledna 2008, [online] © 2012 [cit. 2013-09-14] Dostupné z: <http://prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404044898/>*

do zahraničí. Angažmá a pracovní smlouvy výhradně přes P. = záruka.“ Soud I. stupně dospěl k závěru, že podání uvedeného inzerátu nelze kvalifikovat jako soutěžní jednání, žalovaná nebyla ve vztahu k žalobci soutěžitelem. Na základ právní argumentace soudu lze zřejmě považovat moment ojedinělosti (podala jen jeden inzerát), neboť pod jeho úhlem posuzuje soud otázku způsobilosti žalované být účastníkem hospodářské soutěže. Odvolací soud s tímto závěrem nesouhlasil. Hospodářskou soutěž nezlez zúžit (tak jak to učinil soud I. stupně) pouze na soupeření přímo si konkurujících výrobců či poskytovatelů služeb pravidelně (nikoli tedy ojediněle) stejně či obdobné výrobky nebo služby nabízejících. Je nerozhodné, že žalovaná je podnikatelkou v jiném oboru než žalovaný (viz. též ust. § 41 obch. zák.). Je též nerozhodné, že prokázán byl žalované pouze jediný inzerát. Podmínkou nekalosoutěžního jednání není opakovanost či pravidelnost jednání.“

V dalším případě byl soud povinen vypořádat se s otázkou existence soutěžního vztahu: *„Žalobou uplatnil žalobce – zahraniční osoba – proti žalovanému v řízení na ochranu proti jednání nekalé soutěže spočívajícímu v naplnění skutkové podstaty podle § 47 písm. c) obch. z.. Návrh žalobce odůvodnil tím, že je výrobcem inhalátorů v tuzemsku, k dohodě však nedošlo. Žalovaný přesto začal v r. 1992 inhalátory vyrábět sám pod typovým označením B., jeho výrobek je však přesnou napodobeninou inhalátoru A., odlišení v detailech průměrný spotřebitel nerozezná. Po upozornění žalobce na nekalosoutěžní charakter jednání došlo mezi účastníky dne 16. 12. 1992 k dohodě, v níž se žalovaný zavázal zastavit výrobu a kompletaci inhalátoru B ke dni 17. 12. 1992, zastavit reklamu výrobku, rozmontovat na díly k jinému použití celkem 6 000 ks inhalátorů, které měl na skladu. Žalovaný však uvedenou dohodu nesplnil. Krajský soud rozsudkem žalobu zamítl. Soud prvního stupně ze zjištění, že až do 11. 12. 1992 nebyl žalobce oprávněn prostřednictvím dovozce své výrobky na zdejší trh uvádět, neboť si neobstaral příslušná povolení, a žalovaný naproti tomu toto povolení obdržel již 14. 05. 1992, vyvodil, že zde chybí podmínka soutěžního vztahu. K tvrzenému jednání nedošlo v hospodářské soutěži (§ 44 odst. 1. obch. z.). V zásadní otázce splnění podmínky soutěžního vztah pak odvolací soud dospěl k tomuto závěru: Nelze předpokládat, že všechny výrobky, které jsou realizovány na tuzemském trhu a u nichž právní předpisy vyžadují před uvedením na trh určitý schvalovací proces, tímto schválením projdou. Na trhu však existují a konkurují výrobkům, u nichž výrobce či prodejce postupoval v souladu s právními předpisy.*

Prodejce či výrobce, který na trhu prodává takto neschválené výrobky, se stává soutěžitelem, a tedy účastníme hospodářskou soutěže na relevantním trhu v dané oblasti soutěžních vztahů. Osoba soutěžitelem není určena předpokladem, že své zboží či služby na trhu umísťuje v souladu s právními předpisy. Soutěžitelem je i ten, kdo podniká nedovoleně, prodává výrobky bez toho, že by prošly schvalovacím řízením, ač je to předpokladem možnosti jejich uvedení na trh. Rozhodný je zde reálný stav, tj. že se (i když nedovoleně) hospodářské soutěže účastní. Soud prvního stupně však při hodnocení skutkového stavu a z něho vyvozených právních závěrů zcela pominul skutečnost, že se žalobce může domáhat ochrany proti jednání žalovaného, a to pro období, v němž byl oprávněn žalobce, resp. dovozce jeho výrobků uvádět inhalátory A. na tuzemský trh, jakož i uplatnit své nároky podle § 53 obch. z., spjaté časově s tímto obdobím. Zde je třeba ještě uvést, že pro soutěžní vztah mnohdy nebude rozhodný okamžik získání nutných povolení, může to být jiná skutečnost, z níž lze zcela jednoznačně odvodit soutěžitelův záměr vstoupit na trh“⁵⁷.

Poslední příklad, který se zabývá soutěžním vtahem v nekalé soutěži, nalezneme v rozsudku Vrchního soudu v Praze. Jde o případ, ze kterého lze vyvodit, že je nerozhodné pro existenci soutěžního vztahu, zda nekaloustěžně jednající subjekt jedná v rozsahu svých podnikatelských oprávnění či nikoli. „Žalobce se v řízení domáhal ochrany proti jednání nekalé soutěže, jež spatřuje v jednání žalovaného, který je podnikatelem s živnostenským oprávněním k činnosti – pronájem bezpečnostních schránek. Schránky využívá v rozporu se zák. č. 222/1946 Sb. Z provedených důkazů soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný se provozováním bezpečnostních schránek jako schránek poštovních a venkovním označením na své firmě (pronájem poštovních schránek) dopustil nekalé soutěže, a to klamavé reklamy a parazitování na pověsti. Ohledně používaného symbolu poštovní trubky soud uvedl, že logo žalovaného (poštovní trubka) není sice zcela identické s lobem žalobce, neboť žalovaný používá trubku staršího typu obrácenou na jinou stranu, než jak je tomu u žalobce, avšak vzhledem k tomu, že poštovní trubka je u veřejnosti spojována s výkonem poštovních služeb, vzniká zde nebezpečí záměny. Priorita ochranného označení je dána datem přihlášky, od 09. 03. 1993 se proto žalovaný i v tomto směru dopouští jednání nekalé soutěže. Žalovaný v rozporu se svým živnostenským oprávněním své bezpečnostní schránky pronajímá třetím osobám jako poštovní boxy k doručování poštovních

⁵⁷ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 07. 02. 1996 sp. zn. 3 Cmo 703/94

písemností. Tuto jeho činnost nelze podřadit pod jemu povolený předmět podnikání. Skutečnost, že tuto činnost uvádí ve své venkovní reklamě, umístěné u firemního označení spolu se symbolem poštovní trubky – typickým symbolem poštovních služeb – navozuje dojem o možném propojení provozovny žalovaného s poštovním úřadem, resp. o poskytování poštovních služeb žalovaným. Svým jednáním vstoupil žalovaný v soutěžní vztah s žalobcem. K propagaci této své činnosti využil symbolu, jež je spojován se žalobcem, byť v době zahájení činnosti formálně nechráněného, jemuž je však třeba přiznat ochranu právě vzhledem k příznačnosti pro žalobce.. Toto jednání neporušuje poštovní výhradu již vzhledem k tomu, že samo toto jednání je konáno v rozporu se živnostenským oprávněním a jde tedy o podnikání neoprávněné. O způsobilosti jednání žalovaného přivodit újmu žalobci též nelze pochybovat.“⁵⁸

⁵⁸ rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 08. 02. 1996 sp. zn. 3 Cmo 788/94

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo rozebrat pojem soutěžní vztah a učinit analýzu judikatury českých soudů, která se zaměřuje na soutěžní vztah v oblasti nekalé soutěže. Právní úprava soutěžního vztahu v České republice nezná přesnou specifikaci tohoto pojmu. V žádné právní publikaci nenalezneme konkrétní definici. Proto je obtížné přesně určit hranice soutěžního vztahu. Otázkou zdali se jedná či nejedná o soutěžní vztah, se zabývají soudy v každém jednotlivém případě.

Pojmovými znaky jsou pluralita subjektů tržní nabídky a existence relevantního trhu. Znaky soutěžního vztahu jsou roztroušeny v rozhodnutích českých soudů. V tomto vidím tedy zásadní problém. Jak už jsem zmiňovala, pojem soutěžní vztah je chápán velice obšírně a nemá žádnou pevnou definici, žádnou kapitolu či snad ustanovení, kde by byly přesně vymezené znaky, které musí být splněny, aby se konkrétní jednání dalo považovat za soutěžní vztah.

Existují sice různé publikace, které se zaměřují na přehled judikatury například ve věcech nekalé soutěže, kde nalezneme rozhodnutí, která se zabývala soutěžním vztahem. Dle mého názoru to není dostačující.

Proč například nekalá soutěž má své vlastní ustanovení, kterým je generální klauzule, kde jsou přesně stanoveny znaky, které musí být splněny, aby konkrétního jednání bylo kvalifikováno jako nekalá soutěž? Proč to takto není i v případě soutěžního vztahu? Řešení, takto roztráštěných znaků soutěžního vztahu vidím v tom, že by zákonodárce mohl stanovit ustanovení, které tento vztah upraví, do takové podoby, aby celistvé informace byly jen v jednom ustanovení.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

DĚDIČ, J., ČECH, P., *Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. Květnu 2004 v obchodním právu změnilo*. 2. vyd. BOVA Polygon. Praha, ISBN 80-7273-122-X.

ELIÁŠ a kolektiv *Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo*. 5 vydání Plzeň: C.H.Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-583-4.

HAJN, P. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. 2000. ISBN 80-2102-282-5.

KINCL, M. *Veřejnoprávní ochrana hospodářské soutěže v České republice. Právo a podnikání*. 2003.

MACEK, J. *Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha: C.H.BECK, 2000. ISBN: 80-7179-256-X.

MANKIW E. G. *Zásady ekonomie*. Dotisk Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-7169-891-3.

ONDREJOVÁ, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, ISBN: 978-80-7357-505-2.

RAUS, D., NERUDA, R. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář a související české a komunitární předpisy*. 2. vydání. Linde Praha a.s., Praha, 2006. ISBN 807-20-1563-X.

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. A KOL. *Obchodní zákoník. Komentář*. 10. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005. ISBN 80-7273-071-1.

VEČERKOVÁ, E. in POKORNÁ, J., KOVAŘÍK, Z., ČÁP, Z. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. ISBN: 978-80-7357-491-8.

Seznam použitých internetových zdrojů

IDNES.CZ. *Telefónica dostala pokutu 93 milionů za zneužití postavení*. [online]. © 1999-2013. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/telefonica-dostala-pokutu-93-milionu-za-zneuzeni-dominantniho-postaveni-143-ekoakcie.aspx?c=A121017_130942_ekoakcie_spi

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. [online]. © 2012. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-hospodarske-souteze.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Vývoj soutěžního práva*. [online]. © 2012. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

EUROSKOP. *Hospodářská soutěž a vnitřní trh*. [online] © 2005-13. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8739/sekce/hospodarska-soutez-a-vnitri-trh/>

ONDREJOVÁ, Dana. *Přehled judikatury ve věcech nekalé soutěže* [online]. Wolters Kluwer, 2011 [cit. 2014-02-15]. ISBN:978-80-7357-670-7. Dostupné z: http://www.ebux.cz/index.php?pg=8&subpg=2&ic=knihovna&icc=hlavni_navigace

Zadání klauzurní práce z obchodního práva, 11. ledna 2008, [online] © 2012. Dostupné z: <http://prf.cuni.cz/dokumenty-download/1404044898/>

Výjimky pro určité horizontální dohody. [online]. © 2012. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/other/l26068_cs.htm

Výroční zpráva ÚOHS z roku 2002. [online]. © 2012. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 29.11.1935, Rv (2136/35), Vážný č. 14743 [online] © 2012. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptcojtgvpjxmyl2nz4v6mjug42dg&conversationId=2621749>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE. *Kartelové dohody a zneužití dominantního postavení.* [online]. © 2012. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/ouradu/historie-uradu.html>

Seznam ostatních použitých zdrojů

BAMBASOVÁ, V. *Existence účinné soutěže na trhu a její splnění pro konstatování veřejnoprávních soutěžních deliktů.* Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva, Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Dana Ondřejová PhD.

BEJČEK, J. *Škodí hospodářské soutěži její ochrana?* Právní rádce. 2000, č. 10

BEJČEK, J. *Regulace a soutěž.* Právní fórum. 2007. č. 3

HAJN, P. Ke způsobilosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. *Právní praxe v podnikání: měsíčník Komory komerčních právníků ČR*, Praha: Bonus, 1993, č. 3. ISSN: 1210-4043.

LERCHOVÁ, P. *Označování zboží a služeb a nekalá soutěž.* Brno, 2010/2011, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva, vedoucí diplomové práce: JUDr. Eva Večerková, Ph.D

Odborné školení z oblasti soutěžního práva. AGROFERT HOLDING, a.s., prezentace,

ŠEMORA, V. *Vybrané vylučovací formy zneužití dominantního postavení v české a komunitární rozhodovací praxi*. Brno. 2009. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně. Právnická fakulta.

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 07. 02. 1996 sp. zn. 3 Cmo 703/94

Zákon č. 143/2001 Sb. ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora, významná tržní síla.

Zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník.

SEZNAM GRAFŮ

Seznam grafů

Graf 1: Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod	I
Graf 2: Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitel	II

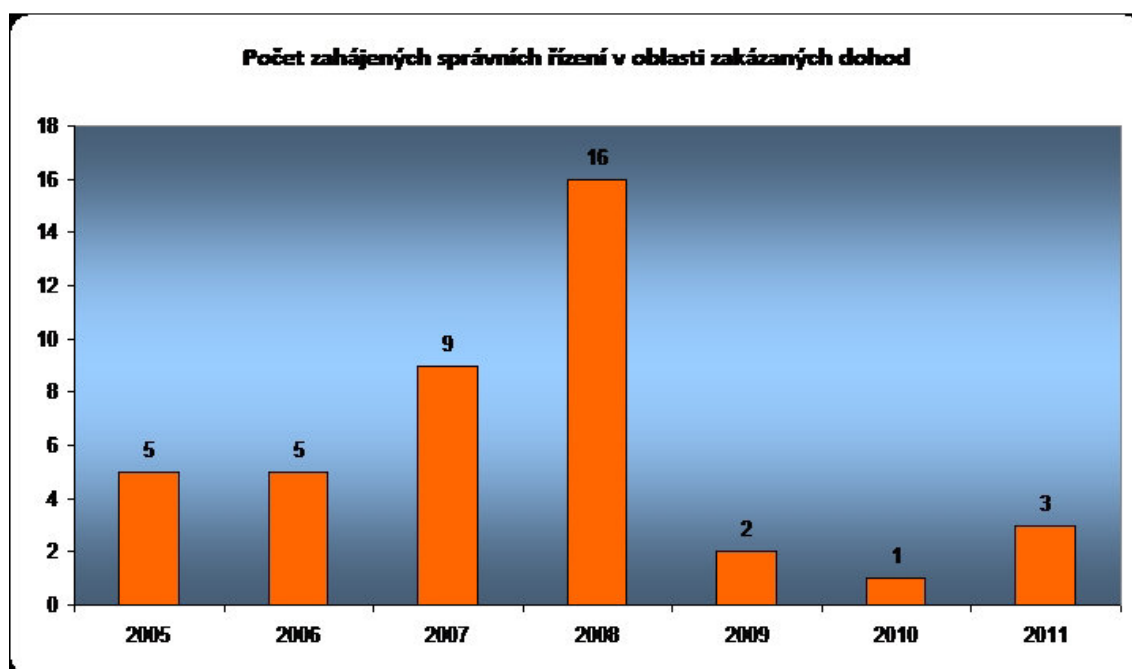
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod.....I

Příloha B – Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitel.....II

Příloha A – Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod

Graf 1: Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod

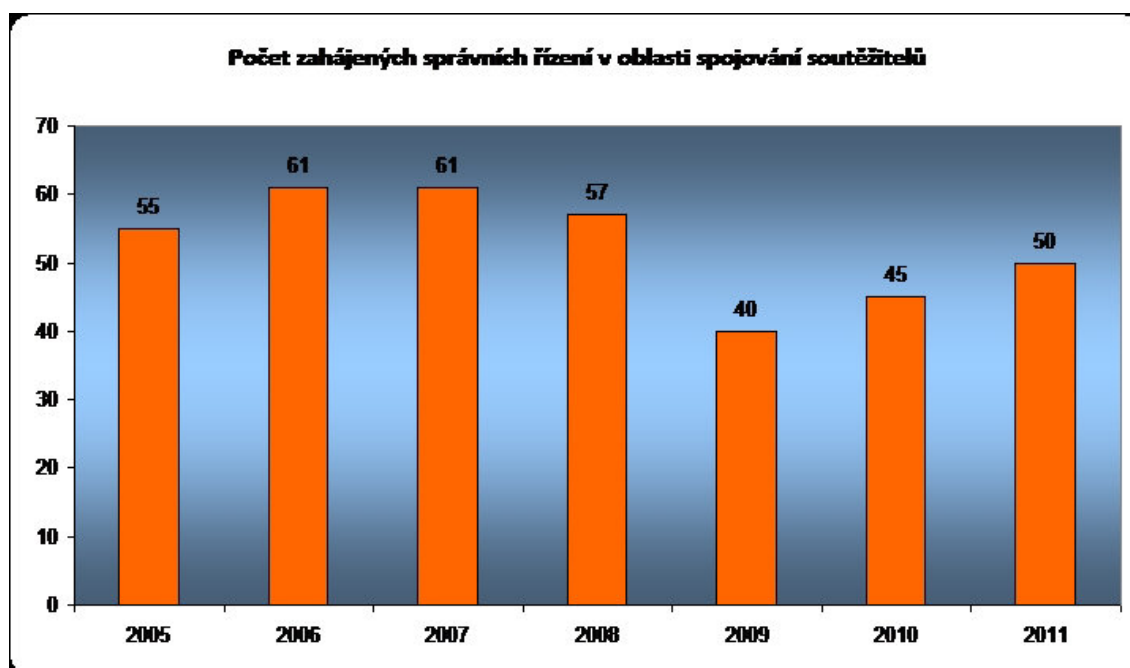

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.⁵⁹

⁵⁹ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-hospodarske-souteze.html>

Příloha B – Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů

Graf 2: Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.⁶⁰

⁶⁰ Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-hospodarske-souteze.html>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Alexandra Opatrná

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Soutěžní vztah

Rok: 2014

Počet stran textu: 41

Celkový počet stran příloh: 2

Počet titulů českých použitých zdrojů: 20

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 10

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Martin Kohout